

MLADOST

Mestna hranilnica ljubljanska

[Gradska štedionica]

u Ljubljani, Prešernova ulica.

STANJE VLOŽENEGA DENARJA nad 120 milijonov dinarjev.
SPREJEMA VLOGE na hranilne knjižice in na tekoči račun
proti najugodnejšemu obrestovanju.

ZLASTI PLAČUJE za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

JAMSTVO za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kakor kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem in davčno močjo. Ravno radi tega nalagajo pri njej tudi sodišča denar mladoletnih, župni uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je

denar popolnoma varen!

Edini slovenski zavod brez tujega kapitla je

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani, Dunajska c. 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove proti razpoki in prelomu.
3. Sprejema v novoustanovljenem življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Skupno premagamo skupne težave!

NOVA ZALOŽBA

F. Z. Z. O. Z.

Ima v zalogi vsakovrstne pisarniške, šolske knjige, zvezke, risalne priprave v največji izbiri za tehnike in inženirje, vse najnovejše knjige svoje in drugih založb, tudi nemške in francoske.

Sprejema naročnino na tu- in inozemske knjige in iste.

Edino združeno podjetje te stroke v Sloveniji

Prodajalna K.T.D.

(prej Ničman)

Ljubljana (poleg Jugoslov. tiskarne)

Vse pisalne potrebščine, podobne, molitveniki, svetlinje, devocijonalije itd.

Svoji k svojim!

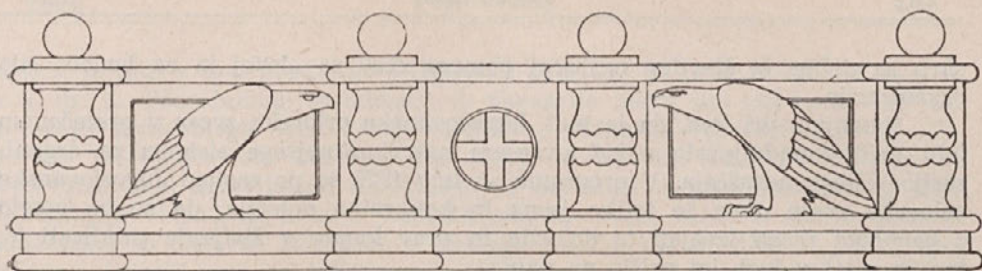
L. Mikuš

Ljubljana
Mesni trg 15

priporoča svojo zalogo
dežn. kov in sood-
nikov in
izprehodnih pa l.

Popravila točno in solidno.

LETNIK XVIII
ŠTEV. 10

MLADOST

LETO 1925
OKTOBER

Pogled nazaj.

Iz poročila predsednika Orlovske podzveze br. dr. Basaja za občni zbor na dan 27. septembra 1925.

En dan manj kot leto se je zopet zasukalo, odkar smo zadnjikrat stali na istem mestu pred vami in vam polagali račune. Odobrili ste nam jih s priznanjem in nas spoznali za vredne, da nam še eno leto zaupate krmilo orlovskega broda. In zopet smo čuvali krmarji na odgovornem mestu in vodili orlovski brod skozi meglo vsakdanjosti in skozi viharje javnega življenja za orlovskimi cilji.

Je težko voditi brod v pravi smeri skozi meglo vsakdanjosti, ko se vam ponuja toliko voditeljev in prorokov, ter vsak hoče sam znati najboljšo smer. Toda le tisti vas more voditi v pravi smeri, komur je pogled trajno uprt v najbolj vidne zvezde: v ideje krščanstva.

Je težko plavati brez škode skozi razburjene strasti javnega, zlasti političnega življenja in pri tem ohraniti med mladino živo zanimanje in pozornost za vzgojno delo in za naloge, kakor si jih stavi orlovstvo. Pred strastmi javnega življenja bo ohranil mladinsko organizacijo le tisti, ki z odločno vztrajnostjo stremi za postavljenimi cilji, in ki ohrani mirnost in samozavest kljub temu, da ne vidi takoj zaželenih uspehov ali da vidi mogoče celo začetne neuspehe. Tak voditelj mora vztrajati, čeprav ga skuša iz poti izpodriniti demagoštvo, apeliranje na instinkte in laskanje samoljubju mladine.

Predsedstvo je v pretečenem letu trdno držalo pred očmi orlovske cilje pri vsem svojem delu in se ni nikakor dalo zbegati od raznih »voditeljev«, katerih vsak jaše svojega konjička in smatra svoj recept za edino zdravilen. Predsedstvo se je zavedalo, da mora pri svojem delu ostati zvesto zgodovini, razvoju in tradicijam orlovstva, in da mora pri načrtih za bodočnost misliti ne samo na eno leto, ampak na premišljen in predelan vzgojni sistem, pa čeprav bi se tak sistem mogel izvesti magari šele tekom enega desetletja.

Organizatorično delo.

Organizatorični odbor je deloval s svojimi pododbri: naraščajskim, revizijskim, selitvenim, dalje s pododborom za požitve in za zgradbe. Gotovo najvažnejša naloga je pripadala naraščajskemu pododboru, ki je pokazal tudi največjo agilnost in vestnost. V teku leta si je ustvaril popolno evidenco o stanju naraščaja v vsej Podzvezi in po tej ugotovitvi je že tudi krepko pristopil k delu organizacije naraščaja pri odsekih, kjer ga še ni bilo. Neumorno je drezal s pismi in po odposlancih tako, da se mu je v marsikaterem kraju posrečila ustanovitev naraščaja. Dobro se je zavedal važnosti svojega dela, ker

skrb za dober in številen naraščaj pomeni skrb za obstoj in za bodočo silo organizacije.

Omenjam pri tem, da je tudi Jugoslovanska orlovska zveza v pretečenem letu pridno nadaljevala z izdelovanjem najprimernejšega sistema za organizacijo višjega naraščaja. V programu za leto 1926 so po zaslugi Jugoslovanske orlovske zveze dana že toliko jasna in konkretna določila, da se bo moglo z uspehom začeti izvajati ta določila in prav kmalu v življenje priklicati to, kar je v teku dveh let prišlo na papir.

Revizijski pododbor je izvrševal nalogo, da zbira dragoceni material, ki se neprestano nabira v revizijskih polah. Res, da je revizija že sama na sebi za odsek velikega pomena, ker odkrije pomanjkljivosti, da navodila za popolnejše poslovanje in velikokrat močno pobudo odboru za redno delo. V revizijskih polah pa je tudi veliko dragocenega materiala za orlovsko centralo. Kajti iz pomankljivosti in pogreškov, ki jih delajo v svojem poslovanju odseki, dobi centrala dragocene smernice, kako naj se spremeni in izpopolni orlovsko poslovanje, da bodo pomanjkljivosti in pogreški manj pogostnejši. Le ako bo dober revizijski pododbor redno delal, bo izluščil iz obširnega materiala revizijskih pol zlata zrna, ki bodo služila centrali za smernice pri njenem vodstvenem delu.

Da se revizijsko delo bolje izvršuje, je predsedstvo Orlovske podzveze samo in pa po članih ekspozitur izvršilo revizijo večine okrožij. S tem se je marsikje uredilo delo in poslovanje okrožij in se je okrožjem s tem dala pobuda in predpogoj, da sama pristopijo k reviziji podrejenih odsekov. Za bodoče leto bi povdaryl zlasti to, da bodo morala okrožja prav redno in temeljito vršiti svojo revizijsko dolžnost nad vsemi odseki, ker bodo s tem ne le prinesla red in pobudo za delo v odsekih, ampak bodo tudi ostala z odseki v živem, za uspeh dela neobhodnem stiku.

Pododbora za poživitve in za zgradbe sta bila v pretečenem letu manj agilna. Kaže pa se, da bo vsled spremenjenih razmer na denarnem trgu in vsled znižanja cen stavbenemu materialu in delu pododbor za gradbe v bodočem letu moral krepko zastaviti, ker se bo gotovo gradilo, oziroma prezidavalo dosti društvenih domov.

Prosvetno delo.

Prosvetni odbor je delal pod članom predsedstva br. dr. Capudrom zelo marljivo. Dobro vodstvo tega odbora in njega živahna pobuda sta dosegli, da je prosvetno delo danes pri Orlih na isti višini kot tehnično delo in da se povečini bratje že dobro zavedajo, da morajo kot Orli duševne sile ravno tako marljivo vežbati kakor telesne.

Prosvetne tekme so se vzporedno s tehničnimi tekmami že popolnoma udomačile. Ne le, da se z njimi vzbudi zanimanje za prosvetno snov ter se pritegnejo odseki k plemeniti borbi tudi glede prosvetnega dela, prosvetne tekme tvorijo poleg tega tudi merilo, kaj se je v prosvetnem delu doseglo, in obenem vršijo na brate nekaj pritisk, da pri predavanjih in razgovorih na fantovskih večerih niso več samo pasivni poslušavci, temveč se z zanimanjem v snov predavanja in razgovorov poglobijo.

Prosvetne tekme bodo vsled tega morale ostati trajna institucija našega vzgojnega dela ter bodo morale ohraniti popolno enakopravnost s tehničnimi tekmami. Poudariti je treba, da v tem oziru orlovska organizacija hodi pravo pot, kakor jo zahteva dobra mladinska vzgoja, dočim je splošno znano, da je sokolska organizacija to plat vzgoje potisnila zelo, zelo v ozadje.

Seveda bo pa za prosvetne tekme potreba vedno skrbeti za tako snov, ki je primerna potrebam kmetske in delavske mladine. Ker mora po naročilu dr. Kreka biti za vse javno delo položen temelj v organizaciji orlovskih od-

sekov, je tudi v tem predsedstvo Orlovske podzveze že pred tremi leti skupno z g. dr. A. Ušeničnikom razmišljalo in napravilo načrt, kaj naj tvori snov orlovskega prosvetnega dela. Poleg osnutkov o važnejših vprašanjih, poleg »Orlovske ideologije« br. Zabreta smo takoj od početka nameravali izdati za prosvetno delo državljanski katekizem, ki naj služi osnovni izobrazbi o delu in nalogah občine in države. Istotako smo že tedaj imeli v načrtu socialni katekizem za osnovno izobrazbo o človeški družbi, nje ureditvi in nje gospodarstvu. Obrnili smo se bili na avtorja, ki je na polju socialnih ved najbolj doma in splošno znan strokovnjak in ki zna poljudno in jasno obravnavati tudi težka vprašanja, na g. dr. A. Ušeničnika. Žalibog pa so kljub dobri volji, ki jo je prijatelj orlovstva za naš načrt takoj pokazal, nastale ovire z ozirom na njegovo dolžnost najvišje časti na univerzi in z ozirom na že začeta znanstvena dela, kih je še hotel in moral pred tem dokončati, da nam je šele letošnje leto mogel izročiti zaproseni socialni katekizem. Pri prosvetnih tekmah v bodočem letu bodo vprašanja iz socialnega katekizma že važen del prosvetnih tekem. Dobra priprava v zimi bo s predavanji o socialnih snoveh za uspeh tekem neobhodna.

Lahko pa trdimo, da je vsa orlovska vzgoja in izobrazba kmetske in delavske mladine že sama na sebi eminentno socialna vzgoja in izobrazba, ker temelji na dejanskem krščanskem bratstvu, in ker je njen cilj vzgojiti člane v poštene in požrtvovalne člane človeške družbe, ki jim je vestno izpolnjevanje dolžnosti pglavitni socialni nauk.

Orlovska organizacija se zaveda, da je treba časa in treba premišljenega in dobro obdelanega načrta, ako se hoče resno in sistematično vršiti delo socialne vzgoje in izobrazbe. Zaveda se tudi, da mora vztrajno, energično in sistematično to vzgojo vršiti tembolj danes, ko se celo med našim ljudstvom oznanjuje evangelij sile, uživanja in sovraštva, mesto evangelija dejanske krščanske ljubezni.

Izpitni iz orlovskega poslovanja so lep korak naprej v sistematičnem razvoju prosvetnega dela. Temelj jim je bil položen z izdajanjem knjižic v orlovskem poslovanju, in sicer »vodstvo Čebelice«, zlasti pa s temeljno knjigo »Tajnik«, kateri sledi v kratkem »Blagajnik in Gospodar«. V nekaterih krajih so se že v preteklem letu vršili na sedežu okrožja, drugod pa kar pri ekspozituri, tečaji z glavnim predmetom: poslovanje. Že prvo leto je pristopilo k izpitu iz poslovanja lepo število bratov (74) in se s tem usposobilo za uspešno delo v odsekovnem odboru. Prepričani smo, da bo število kandidatov za izpite iz poslovanja leto za letom rastlo. Na ta način bomo leto za letom bližje cilju, ki smo si ga postavili z uvedbo teh izpitov, da bo namreč v bodoče dovršen izpit iz poslovanja samoumeven pogoj za kandidata v katerikoli odbor.

Bodočnost pa bo šele mogla prav oceniti to naše sistematično delo, katero vršimo z orlovskim poslovanjem, ko bodo možje iz orlovske šole krepko in z uspehom sodelovali v vodstvu ljudskega zadružništva ter se s pridom uveljavljali povsod v našem javnem življenju: v javnem gospodarstvu, kulturi in politiki.

Omeniti pa moramo tudi, da je orlovsko poslovanje samo: dopisi, zapiski, poročila, statistika, eminentno izobraževalnega značaja vsled tega, ker potisne marsikateremu fantu pero v roko ter ga prisili napisati misel ali sestaviti zapisnik in poročilo, dočim bi bila sicer ta roka popolnoma okorela in se odvadila pisanju. Orlovsko poslovanje v številnih slučajih reši in izpopolni to, kar je šola s trudom zgradila v dolgih letih.

O naši orlovski literaturi samo kratko. Omenil sem že knjige za orlovsko poslovanje: »Tajnik«, ki mu bo čez čas sledil »Blagajnik in Gospodar«. Omenil sem že tudi »Socialni katekizem« g. dr. Aleša Ušeničnika, čigar tisk je že

skoro končan. Omenim naj še, da bo prav kmalu izšla knjižica dr. Debevca »Govornik« in da tudi brat dr. Rožman skrbno sestavlja orlovski molitvenik. Za reorganizacijo višjega naraščaja bomo morali izdati kar par knjižic. Poleg teh posebnih izdaj pa sta redno izhajala naša lista: naraščajski »Orlič« in članska »Mladost«. Z žalostjo Vam moram naznaniti, da se ustanovitelj in petletni urednik »Orliča« dragi nam pater Bernard še to jesen od nas poslovil, v zahvalo moram pripomniti, da nam je za »Orliča« poiskal drugega urednika, brata prefekta Kordina. Smatram za prijetno dolžnost, da se v imenu orlovstva od srca zahvalim p. Bernardu za dolgoletno trudapolno delo pri urejevanju »Orliča«, pa tudi sicer za vso pomoč in za vse delo, ki ga je vršil za orlovstvo od svojih mladih let, ko je začel kot majhen naraščajnik telovaditi v Unionovi telovadnici do danes in pri katerem ga je vodila le ljubezen do slovenske mladine. Kličem mu za slovo na pot krepki orlovski »Bog živi« tudi pri delu v Ameriki, kjer bo gotovo z isto ljubeznijo delal za Orlovstvo. Naposled izrazim željo na zopetno veselo svidenje pri Orlih, ko se vrne — kakor upamo — iz Amerike.

»Mladost« je pod novim urednikom bratom Jagodicem ostala resno fantovsko glasilo, ki pa vendar tudi vpoštevava potrebno zabavo in razvedrilo. Želeti bi bilo le, da stopi v ožji stik z orlovstvom na ta način, da prinaša čimveč kratkih dopisov iz življenja in dela orlovskih odsekov. To pa je naloga bratov, ki naj v bodočem letu bolj pridno pošiljajo uredniku kratke dopise o delu svojih odsekov, kakor so to delali v preteklem letu.

Mladinoslovski institut je krona našega prosvetnega dela. Organizacija, kakor je orlovstvo, nujno potrebuje znanstvenega oddelka, ki z znanstvenimi metodami išče potov in ciljev za našo mladinsko organizacijo, uporabljajoč to, kar se je pri drugih narodih na polju mladinoslovja že iskristaliziralo.

Med vzgojnimi nalogami orlovstva ne moremo prezreti vzgoje k treznosti in varčnosti. Tako blizu sta si, da če eno dosežemo, nam druga pada sama kot zrel sad v naročje. Orlovstvo je nastavilo sekiro na korenino zapravljenosti, vedoč, da najuspešneje dela za treznost med mladino oni, ki jo navaja k varčnosti. Silni prirastek vlog v Centralni čebelici najbolje dokazuje, da so naša prizadevanja za varčnost že med številnimi brati našla odmev. Načelnik D. N. Z. se mi je potožil, da fantje premalo kupujejo, ker preveč varčujejo. Naše prireditve pa so se tako otresele običajnega veseljačenja in popivanja, da si lahko lastimo zaslugo, da smo v tem oziru zarezali v življenje ljudstva globoko, trajno brazdo. Poudariti pa tudi moram, da je vzgoja k varčnosti preveč neobhodna za ustvaritev narodnega kapitala in s tem za ustvaritev narodnega gospodarstva in narodnega blagostanja, da ne bi se organizacija kakor je orlovstvo, intenzivno in trajno pečalo s to vzgojno panogo. Istočasno moram pa tudi opomniti, da je vzgoja k varčnosti del socialne vzgoje, ki jo daje orlovstvo.

Pri prosvetno-vzgojnem delu moram ravno radi večjega povdarka kot poslednjo omenjati versko vzgojo. Duhovne vaje so se vršile pri številnih odsekih. Orlovski praznik so odseki skoro povsod praznovali tako, da so skupno pristopali k mizi Gospodovi. Naše celodnevne prireditve so bile vedno združene s službo božjo, pri kateri je bilo običajno tudi preskrbljeno za dober cerkven govor. Ne le da organizaciji to daje ugled, ne le, da nam to versko-vzgojno delo pridobiva zaupanje staršev, da z veseljem pošiljajo svoje sinove k odsekom, pač pa je poglavitna korist poleg verske vzgoje kot take to, da lepo versko življenje ustvarja temelj za globlje umevanje orlovskih idealov. Pravo viteštvo more razumeti in v življenju izvrševati le oni, v čegar srcu kraljujeta imeni Jezus in Marija. In ako sploh katera, potem gotovo orlovska organizacija pred vsemi zasluži naslov »Vitezov Gospoda nebes in zemlje«.

Tehnično delo.

V zavesti, kako važna je telesna vzgoja za zdravje ter harmonični telesni in duševni razvoj mladine, je O. P. vse storila, da ohrani veselje in zanimanje za telovadbo in razvije orlovski telovadni sestav. »Kdor je Orel, je telovadec«, to geslo se vedno bolj približuje številu rednih članov.

Odgovarjajoč razmeram in potrebam na deželi in v duhu današnjega sportnega gibanja se je odkazalo v naši telesni vzgoji široko polje lahki atletiki, ki je ne le zelo naravna, zdrava in skoro povsod izvedljiva telesna vežba, ampak tudi za prireditve vedno privlačna. Pobudo za to pa je dobival tehnični odbor ne le iz študija orlovskega telovadnega sestava, ampak tudi od odsekov samih. Tako je n. pr. odsek v Logatcu iz lastne pobude priredil tek Logatec-Vrhnika (10 km) in dosegel zadovoljiv uspeh. Ta vzgled bo gotovo našel posnemanja tudi pri drugih odsekih in okrožjih.

Poročilu o tekmah bi pristavil le to, da bodo morale tekme v letih, v katerih ne bo velike prireditve celokupnega orlovstva, tvoriti same na sebi velike prireditve, ki pritegne nase zanimanje cele Podzveze. Za častni prapor Orlovske podzveze pa se mora začeti plemenita borba večjega števila odsekov. Mislim, da stoji Orlovska podzveza tehnično tako visoko, da se upravičeno smatra vsaj petina, če že ne četrtina odsekov sposobnih, da stopijo v tekmo za častni prapor.

Prireditve.

Podzvezni svet je 14. decembra 1924 določil program, ki je bil uravnan po glavni prireditveni točki: po III. slovanskem orlovskem taboru v Ljubljani. Razmere so se zasukale tako, da je moral slovanski orlovski tabor odpasti. Vsled tega je bilo treba prireditveni program spremeniti, kar se je zgodilo na Podzveznem svetu 19. aprila. Podzvezni svet je na mesto III. slovanskega orlovskega tabora postavil telovadne tekme, poleg tega pa večje prireditve ekspozitur. K tem pripomnim le, da bi bile lahko pokazale glede krojev, kakor tudi glede telovadcev veliko večje število orlovstva, ako bi bilo med brati več smisla za disciplino v vsakem oziru, torej tudi za disciplino glede polnoštevilne udeležbe na prireditvah.

Disciplina.

Če naj spregovorim v imenu predsedstva sodbo o disciplini v preteklem letu, moram pred tem omeniti, da se disciplina orlovstva ne presoja le po nastopanju telovadcev v telovadnici in po prireditvah, temveč da se discipliniranost ali nediscipliniranost presoja po vsem orlovskem delu in po vsem ponašanju Orlov posameznikov in orlovskih jedinic v medsebojnem odnosu in v odnosu do drugih, zlasti nadrejenih stopenj in odborov. Za višino discipline je mero-dajno ne le tehnično, ampak tudi prosvetno delo in zlasti tudi vse odsekovno poslovanje. Odgovarjanje na dopise, pravočasno pošiljanje poročil, številnost udeležbe pri prosvetnem delu in pri tehničnih tekmah, številnost udeležbe pri obveznih prireditvah, udeležba na tečajih, na občnih zborih, na okrožnih in srenjskih svetih i. t. d. vse to nam kaže, na kakšni stopnji stoji v odseku orlovska disciplina. In če po tem presojamo orlovsko disciplino v preteklem letu, moramo priznati, da vlada še veliko pomanjkanje orlovske discipline, je še veliko nedostatkov v orlovskem delu radi nediscipliniranosti. Četrto leto že nastopamo proti v a n d r a n j u pri prireditvah, proti posojanju in vračanju telovadcev in strēmimo za ciljem, da se razvijejo in pokažejo povsod le lastne sile, ne pa pavovo perje. Nediscipliniranost je vzrok, da je radi kršenja tozadevnih sklepov Podzveznega sveta v nekaterih slučajih moralo nastopati razsodišče, da popravi porušeno disciplino. Radi nediscipliniranosti je bil izključen en odsekovni predsednik za vedno. Celó en okrožni predsednik je bil izključen za eno leto,

njega okrožni tajnik pa je izgubil mandat. Tako se je moralo postopati proti članom, ki so sicer pri Orlu delali, pa niso vedeli, da je njih delo samo rušenje, ako ne priznavajo discipline. So pa še drugi, ki tudi delajo pri Orlih, a se izmikajo orlovski disciplini s tem, da jo imenujejo vojaško disciplino. Ta očitek nas ne ustraši. Ko smo nastopali za uveljavljenje orlovske discipline, smo bili in smo prepričani, da je orlovska disciplina popolnejša kot vojaška disciplina. Orlovska disciplina temelji na dobrovoljni podreditvi pod določbe in dolžnosti organizacije in na spoznanju neobходимosti te podreditve za doseg skupnega višjega cilja. Orlovska disciplina pa ne temelji na sili in na strahu pred zakonitimi posledicami v slučaju, da bi dolžnosti ne izpolnil.

Ako torej nastopamo strogo za uveljavljenje popolnejše orlovske discipline, imamo pri tem pred očmi le splošno korist, da orlovsko delo res dosega uspehe.

Ekspoziture.

Da more predsedstvo v resnici uspešno voditi vodstveno delo, se že dve leti pripravlja in organizira njega razbremenitev od nalog, ki jih imajo vršiti podrejene stopnje. Predsedstvo je začelo sebi v pomoč organizirati v središčnih mestih Slovenije ekspoziture. Bilo je težko najti na mestih vodstvenih delavcev, a kljub vsem težavam se je letos vendar posrečilo, da smo organizacijo vseh peterih ekspozitur (Maribor, Novo mesto, Celje, Kranj, Ljubljana) dokončali, čeprav imamo pri celjski ekspozituri že prvo krizo. Prva praksa je že tudi zelo jasno pokazala delokrog ekspozitur, tako, da ne bo težko to novo stopnjo naše organizacije uzakoniti v določbah Poslovnika.

Radi enotnosti v delu in radi medsebojne izmenjave izkušenj smo imeli s predstavitelji ekspozitur v Ljubljani tri sestanke. Poleg tega pa smo od časa do časa obiskovali z istim namenom ekspoziture na mestih.

Ustanovitev ekspozitur je velikega pomena za ožji stik, katerega predsedstvo Orlovske podzveze ni moglo več vzdržavati z več kot dvajset okrožij. Odsekom pa je dana možnost, da se v številnih zadevah lahko obračajo naravnost na ekspozituro, ki jim je dosti bližja nego predsedstvo v Ljubljani. Omenjam še, da smo pred zaključkom letošnjega leta imeli člani vseh ekspozitur in člani predsedstva skupni tečaj na gori Oljki od 23. do 26. avgusta, kjer smo največ časa posvetili obdelavi programa za leto 1926. Osnutek programa je bila poprej pripravila posebna komisija predsedstva, ki je imela za to nad 15 sestankov.

Stadion.

Zbiralna akcija za Stadion je v svojem drugem letu prišla do zaključka, ki pa ne odgovarja izvršenemu delu naše centrale. Mislim, da radi tega, ker bratje še premalo razumejo velik pomen Stadiona za orlovstvo. Ne bom navajal tu razlogov, ki govore za važnost in neobhodnost Stadiona za naše velike prireditve, za razvoj lahke atletike i. t. d. Omenim samo to, da gledam na gradbo Stadiona v njega ogromnem obsegu kot na preizkušnjo, v kateri naj orlovstvo pokaže svojo moč in vztrajnost. Mislim, bratje, da čutimo v sebi dovolj moči in poguma, da pri nabiralni akciji za Stadion vztrajamo do uspešnega konca, pa magari, da bi jo bilo treba nadaljevati deset let. Za zbiralno akcijo bo z novim letom sledila druga stopnja zbiranja: efektna loterija za Stadion. Istočasno z drugo stopnjo se bo seveda še naprej vršilo zbiranje osnovnih kamnov in deležev. Tu bi posebej opozoril odseke, da so glede osnovnih kamnov v svojem okolišu v zelo majhni meri izvršili svojo dolžnost, ko bi bili gotovo v stanu marsikateri osnovni kamen pridobiti od premožnejših oseb v okolišu.

Gospodarstvo.

Z zadovoljstvom moram omeniti glede našega gospodarstva, da že tri leta gospodarimo tako, da nismo bili nikoli v zadregi za sredstva organizacije. Za to

gre gotovo v prvi vrsti zahvala zavednosti naših članov. Nobena kulturna organizacija ne more pokazati glede plačevanja članarine takih uspehov kot jih ima orlovska. Z veseljem opazujem, da smo z rastočim redom plačevanja članarine na poti do popolne gospodarske osamosvojitve, kar mora biti cilj vsake kulturne organizacije. Istočasno pa moram javno s tega mesta izreči zahvalo vsem gospodarskim ustanovam, ki so nas tudi v prošlem letu podprle z lepimi zneski, kakor lahko vidite iz računskega zaključka, ki ga imate v rokah. Naša hvaležnost je tem večja, ker vemo, kako ogromno število prošelj prihaja vsako leto na naše zavode in kako težko je v teh časih gospodarske krize vzeti iz obrata sredstva za podpore kulturnim organizacijam. Izdatki Orlovske podzveze so se pomnožili ne le z nastavitvijo drugega telovadnega učitelja, ampak zlasti z ustanovitvijo vseh peterih ekspozitur, katere dobivajo kot organi podzvezinega predsedstva potrebna denarna sredstva naravnost od Podzveze.

Ker je Orlovska podzveza pred leti že izkusila, kako težko je delati, če visita nad glavo kar dva Damoklejeva meča: prazna blagajna in zraven še nadležni upnik, ki hoče svoj denar, je vsled tega pri izdatkih postopala zelo previdno in si je morala radi štedenja marsikaj odreči, kar bi bila sicer v interesu razvoja orlovstva zelo rada izvedla. S pomočjo dobrih blagajnikov so se v zadnjih štirih letih poravnali vsi dolgovi. Celo dolg mariborskega tabora pri nam zelo naklonjenem našem zavodu je v celoti odpisan.

Konec.

Pređen končam, še eno pojasnilo. Nekateri namreč govorijo okoli, da v nas ni več tistega orlovskega duha in tistega navdušenja, kakor je bilo včasih. Trdijo, da ni pravega življenja v nas, da vlada med nami neko mrtvilo.

Gotovo je, da nasprotniki orlovske organizacije kaj takega zelo želijo in česar polno je srce, rado usta govore. Zato nasprotniki namenoma trosijo take govornice, nele sebi v tolažbo, ampak tudi, da škodujejo organizaciji. Žalostno je le, da se tudi med Orli najdejo taki, ki tem govoricam nasprotnikov verjamejo in jih celo naprej širijo. Premalo pač poznajo organizacijo in jo sodijo mnogokrat po svoji nedelavnosti.

V letih 1848 in pozneje so se vršile v slovenskih deželah rodoljubne veselice, na katerih so narodni prvaki s kupico v roki govorili navdušene narodne govore. Ljudstvo pa ni imelo od teh veselic in teh govorov nobenega haska. Danes se takemu delu le še smejemo. Danes je narodno delo kakor delo minerjev. Zarili so se v zemljo in kopljejo rove k bratom ob Soči in Dravi. Ljudstvo danes dobro ve, da narodno delo zahteva dejanj in žrtev, ne pa fraz in veselic. Lahko trdimo podobno tudi glede orlovstva. Časi velikega bobna in šumnih veselic so hvala Bogu že daleč za nami. Skrili smo se v telovadnice in skrili v društvene sobe, kjer krepimo mišice, kjer vežbamo silo volje in si bistrimo duha. In če že stopamo na plan, tedaj ne delamo šuma in krika, da bi s tem ljudstvo opozorili na se, ljudstvo nas bo veliko prej zapazilo in nas bo v resnici cenilo le v moški molčečnosti in v vztrajnem delu. Blizu dvajset let, ki jih bo kmalu že imela za seboj orlovska organizacija, nam brani, da bi mesto jedrovitih govorov nudili frazo, da bi mesto z resnim delom opozarjali nase s krikom ali z velikim bobnom. Dobro se zavedamo, da veseljačenje jemlje moči in polet in lahko postane usodno za ljudstvo, med katerim zavлада kot splošna razvada.

Našega mojstra dr. Kreka naročilo, da moramo dati temelj za vse poznejše javno življenje, je preveč resno, da bi mi kleno zrno orlovskih idealov prodali za prazne pleve veseljačenja in paradnosti. Naša orlovska himna nam obeta radost in nam kaže pravo pot, ko poje: »V trudu in znoju polnem radosti — domu gradimo slavo in čast!«

Lilija mogota.

Dr. Ivan Pregelj.

X. Kaj se je sanjalo gostji Mici.

Gostja Mica, če kaj veste, kdo je bila. »Tercijalka« bi jo bil imenoval prevzetni, napol omikani svet, ki so mu celó zvonovi potrata in pobožnost starih ženic pohujšljivost, »hinavščina brez primere«. Pa kaj naj bi bila gostja Mica sicer počela nego molila? Od svojih sedemdesetih let jih je bila petinpetdeset preživela v delu kot skromna služkinja in si tako nahranila »silno« imetje: kot in oskrbo v hiši do smrti, pa da je malo popestovala, osemsto kron v hranilnici, ki so jih ji zapisali za vojno posojilo, velik molek in še mašno knjigo z imenom »Zlata krona Matere božje«. Ne, še nekaj je imela. Za vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu pri zgodnji maši — belo plateno srajco, v kateri je hotela leči, kadar bi legla za — vedno. To je bila »tercijalka« Mica, najbogatejša Slovenska žena, preskrbljena tako, da je ni niti zadnja bolezen skrbela... Komaj smrt, da bi dan prej oblekla mrtvaško odelo. V svojih mlajših letih je bila Mica tudi »pismena«. Zdaj so ji bile oči odpovedale, da ni zmogla niti nazarensko velikih starih črk v Andoljškovi Zlati kroni. Pa je vendar k vsaki maši jemala častljivo knjigo s seboj, jo odprla pred seboj na klopi in molila nad odprto molek. Vmes se ji je iz spomina vtrinjaj drobci iz davnega berila, iz »ur življenja« s prelepo pesmijo v začetku:

»Ura bije, kliče, vpije, grešnik smrti spomni se...«

Tretjo nedeljo v adventu je bilo. Gostja Mica je bila vstala ob jutranjem zvonu. Šla je v cerkev, se spovedala in obhajala še pred mašo. Potem je poslušala pridigo in bila pri maši. Pa se ji je nekam čudno srce ogrevalo. Nemirnejše kot kdaj prej je listala v knjigi pred seboj. Čudno hrepenenje, da bi vsaj enkrat še mogla brati iz ljube ji knjige, jo je gnalo. Povsem je pozabila, kje in pri kateri prošnji rožnega venca je ostala. Zavedela se je svoje razmišljenosti in začela moliti kesanje. A posili ji je šla roka v knjigo. Ni hotela, a je morala iti od strani do strani, od postaje do postaje križevega pota portomavriškega, kakor ga je imela v drobnih sličicah v knjigi. Tedaj je zaklical duhovnik: *Ite, missa est*, in blagoslovil pobožno srenjo, ki je vstala.

Tisti trenutek je obšla gostjo Mico prečudna trudnost. Vedela je, da je red vstati, a ni ji dalo. Trenutje pozneje, ko so se oglasile s kora blagoslovne pesmi, ji je bilo še trudnejše.

»Dremlješ, Mica,« se je hotela s silo zavedeti, pa se ni mogla. Tedaj se ji je zgodilo prečudno.

Kakor da bedi, ji je bilo, in je videla snegobelo hostijo v zlati monštranci na oltarju. Pobožno je povsila oči nad knjigo pred seboj. »Jezus,« se je ustrašila veselo, ko je videla, da more brati. In brala je željno iz »premišljevanj o Marijini slavi,« prvih dvanajst zvezd Marijine imenitnosti, drugih dvanajst zvezd Marijine mogočnosti, tretjih dvanajst zvezd Marijine dobrotljivosti... Še je strmela, ko se je začutila zdajci prestavljeno v prečudno poveljano božjo cerkev. Strašna pesem ljubezni in vdanosti je polnila božji hram. Gostja Mica je umela pesem, kakor da bere iz svoje knjige. Še glasove poedinih pevcev je poznala in vedela imena pobožnih. Štela je:

»Tako moli sveti Efreem, tako sveti Ignacij, tako sveti Bernard, tako sveti Ildefons, tako sveti Bonaventura, tako sveti Alojzij, tako sveti Andrej Jeruzalemski, tako sveti Tomaž Akvinski...«

Čula, umela in poznala je vseh enaintrideset molitev k Mariji, za vsak dan v mesecu po eno. Vseh tridesetih prošenj gorečnost ji je napolnila srce. Koprneče je vrgla roke kvišku in dvignila oči. Tedaj jo je stresla nepoznana groza brezkončne sreče.

Na oltarju je zagledala mesto snegobebe božje hostije najslajše otroško lice, vse povito v žarke kakor v venec. Še je videla, da vstaja za otroškim licem iz oltarja slika, da raste nazornost, da živi in je sama nebeška Mati in da pestuje svoje sladko božje dete. In še je videla ženica, kako je vstalo zdajci kot nekak živ oltar ob nebeško Pestunjo na vsaki strani po šest likov, svetcev božjih. Stojijo, se klanjajo vsak v svoji krenji in obleki: sveti Mihael, sveti Janez Krstnik, sveti Jurij, sveti Andrej, sveti Jakob . . . sveta Lucija, sveta Marjeta . . .

Vso čudno živo sliko pa je obdajala kakor kadilo pesem nevidnega svetega zbora: ena molitev tridesetih svetih Marijinih častilcev: svetega Bernarda, svetega Ildefonsa, svetega Tomaža Akvinskega . . .

Gostja Mica je zahrepenela v strašni sli, vstala in se pognala naprej in prosila:

»Mati Marija! Nikoli nisem pestovala svojih otrok. Tuje pač! Daj, daj, naj enkrat popestujem še Tebi! Svoje sveto Dete mi daj. Naj ga vzamem v naročje, potem pa naj umrjem, če moram. Mati Marija, pa ne zameri, če sem preveč prosila in nedostojno.«

»Nisi,« je čula tedaj Mica nebeško Mater. Videla je, da je z oltarja stopila in stopila skozi klečeče in klanjajoče se ji svetce. »Nisi,« je čula prav blizu, »nisi prosila preveč. Pa daj, vzemi mojega Jezusa. Prav res, roka mi je že trudna. Še za letošnji božič mi popaziš Nanj!«

Gostja Mica je hrepeneče stegnila svoje roke . . . Tedaj jo je zbudil zvonček, ki je pel, ko je duhovnik pred oltarjem blagoslavljal z monštranco.

»Moj Jezus, moj Bog!« je še pol dremala in sanjala, pol ljubila v resnici gostja Mica . . .

Od tistega dne se kar ni več mogla prav zdramiti. Za božične praznike jo je stresla mrzlica, da je legla. Za Jezusovo rojstvo so ji zvonili . . . Šla je — pestovat . . . (Dalje.)

S pesmijo Te bom slavil . . .

Anton Boštele.

1.

*Silni, Neskončni, Ti je ime,
dobroto rosijo nam Tvoje roké!*

*Ti si ustvaril zvezde neba,
Ti si ustvaril skrivnosti srca,*

*Začrtal si pota nebeškim svetlovom
in dal si postavo človeškim sinovom.*

*Postavil si gore, neskončne oltarje,
odel jih s kopreno jutranje zarje*

*in v polja rasti blagoslov si vsejal
in lučko duha si v svetiljkah prižgal,*

v svetiljkah prstenih.

2.

*Zahvaljen, Gospod, za tihe noči,
ko zvezde drhtijo in mesec gori,*

*ko sanja v daljave uprto oko,
med prsti polzi mesečine srebro!*

*Misli so lilije. Pesem oči
se v večnost preliva. Nič več ne skeli
spomin na tujino.*

3.

*Tam so planine! Kipi hrepenenje,
vzpenja se krišku do zvezd in do solca,
pada, umira — in okamenelo
med nebom in zemljo se dviga
ko misel človeška.*

*Jutra škrlatna in zlati večeri
pojejo pesem razklanim vrhovom.
Bele meglice, kot vile pravljične,
rajajo kolo nad tiho dolino,
čez gozde samotne in vode studene,
čez zelenice, meli in prodove,
božajo stene molčečih orjakov
in jih uspavajo z rahlim poljubom.*

*Pa so planine odkrite in resne —
Rože prelestne nad brezdni cvetijo,
ob stezah izprana znamenja svarijo.
Vihre hrumijo in strela udarja,
tukaj sam Bog govori iz viharja.*

*Tukaj se najde spet, kdor se je izgubil —
in lučka ljubezni, kdor nič več ni ljubil,
tukaj mu znova veselo drhti,
lica gorijo in nada živi.*

*To so planine: pomnik hrepenenja,
misel neskončna v ječi proslora,
lepota bolesti, pozdrav domovine!*

*Hvala Ti, Večni, za naše goré,
zahvaljen za zvesto planinsko srcé!*

Dnevno telesno vežbanje.

Med. Viktor Kocijančič.

Dnevno telesno vežbanje! Kaj pa je tega treba! Toliko nam je potrebno dnevno telesno vežbanje kot telesno vežbanje sploh. S tem izvedemo princip do skrajnosti. Nekaj drugega je bolj važno! Katerim organom moramo predvsem posvečevati vso pažnjo in radi katerih naj sploh gojimo telesne vaje? To sta srce in pljuča! Mišičje in drugi organi stoje

v drugi vrsti; sicer se pa hkrati oblikujejo z vežbanjem srca in pljuč; na ta dva med seboj ozko vezana organa predvsem mislimo. Izuriti in izvežbati jih moramo do največje možnosti; to pa je mogoče le z rednim, stalnim, vedno večjim meram in zahtevam odgovarjajočim vežbanjem. Kdor ne napreduje, že nazaduje. Vsem tem zahtevam odgovarja t e k. Pri tem je ta velika dobrot, da to ne stane nič; treba je le volje.

Le stalna vaja, to staro fiziološko pravilo, nam pričara uspehe, ki si jih želimo. Treba se je v to vživeti in potem živeti v dnevnem, napredujočem vežbanju. Vsi izgovori, vsa izmikanja, da je že dnevno delo prevelika telovadba, ne drže. Čevljar in stavec pri svojem delu prav nič ne pretegneta svojih pljuč. Srce dela komodno in lagodno. Sama grozna umerjenost; nobene moči, nobenega napora. Kratek izprehod v božjo naravo po končanem delu je dober, pa daleko ne zadosten. Ali na tem potu svoja pljuča kaj več razširimo? Kaj še! In ima srce opravka z večjim delom? Tudi ne! Enostransko, monotono dnevno delo mora dopolniti telesna vaja, ki harmonično vpliva na razvoj vseh organov. Da ne omenjam velikih psiholoških, dušnih pridobitev, zlasti pri skupni vežbi!

Kako boš tedaj uredil svoje telesne vaje? Uredil boš svoj dnevni red, svoje dnevno življenje tako, da boš zjutraj vadal deset minut. S tem pa združi umivanje celega telesa. Če že ne moreš prav vsak dan, pa vsaj vsak teden. Tega se moraš navaditi; saj potem gré lahko. Le začeti je težko! Dnevno desetminutno vežbanje je seveda nezadostno za napredovanje. Pri svojih rednih tedenskih telovadnih urah pa imaš v iskrenem tekmovanju s sotelovadci pod dobrim vodstvom možnost, da svoje srce in pljuča vprežeš v največje zahteve in da pohitiš do rekordov. Sprijazni se s sportom, vadi vse, kar je možno, v naravi, da ti zrak in solnce utrdita kožo.

Če hočeš, da se utrdiš in si pridobiš potrebno gibčnost telesa, da ne boš zoprno mehkužne in medle postave, vadi marljivo. Brez nič, ni nič! Sama želja ne zadostuje! Ne beži pred vodo, solncem in zrakom, saj to so trije najboljši zdravniki.

Zgled socialnega čuvstvovanja.

Otokar Janez.

Naneslo je, da sem spremljal gospoda opata, ki se je mudil mimogrede v našem kraju, k župniku sosednje fare. S posebnim spoštovanjem sem stopal poleg častitljivega gospoda in če sem le utegnil, sem po strani opazoval čudno ubranost njegove dolge, v gubah valujoče halje.

Cesta je bila blatna, le ob robu je vodila izhojena steza, ozka, da nama ni bilo vedno mogoče hoditi vstric.

Ravno sva bila v živahnem razgovoru, kar nama pripodi nasproti izza ovinka biciklist. Ko je zapazil gospoda opata, je pritisnil na zavoro — toda v tistem trenutku je stopil opat v blato in biciklist je zdrčal mimo.

Nadaljevala sva pot in razgovor. Nekaj minut pozneje nama pripodi nasproti drug biciklist. Komaj sem ga zapazil, sem dvignil roko v znamenje, naj zavije v stran. Nerodno mi je bilo, da bi se moral gospod opat, ki je bil tujec in naš gost, umikati biciklistom in spravljati v resno nevarnost robove svoje lepe bele halje. Toda že je dvignil tudi gospod opat roko, pokazal biciklistu, naj vozi naravnost, sam je pa zopet stopil v blato. Biciklist je dvignil klobuk in zdrčal mimo.

Podobno se je zgodilo še tretjič.

Občudoval sem požrtvovalnost gospoda opata in sem pripomnil:

»Zakaj bi se umikali, saj je to biciklistova dolžnost. Ne gre, da bi kolesarji ovirali pešce na javnih cestah. In poleg tega ste, gospod opat, v resni nevarnosti, da si poškodujete obleko.«

»Nič za to! Veste, jaz se kolesarjem prav posebno rad umaknem. Ko sem bil mlad, sem bil vnet biciklist. Poznam dolžnosti, ki so združene s tem poklicem, da se tako izrazim. Vem pa tudi, kako hvaležen sem bil na kolesu pešcem, ki so se mi v kritičnih položajih prostovoljno ognili, da sem mogel držati mirno dalje in mi ni bilo treba skakati po blatnih ali s svežim peskom posutih mestih na cesti. Kadar srečam biciklista, se spomnim nase za nekaj desetletij nazaj. Pa si mislim: tebi se je dobro zdelo, ako se ti je pešec umaknil, temu se pa tudi prav tako dobro zdi. Zato le ne skrbite zame.«

Tako je dejal in stopil zopet v blato, da je zdrčal mimo njega še četrti kolesar, ki sva ga srečala na najini poti.

Beri in premisli!

J. Filipič.

I.

Nekoč — tako pravi poučna zgodba — sta šla skozi gozd star, izkušen menih in njegov mladi, neikušeni učenec. Modro je spotoma poučeval starec mladca o življenskih nalogah in ga skušal utrditi v dobrem. Naenkrat obstane in pokaže mladeniču kraj pota štiri drevesa: prvo je komaj pognalo iz zemlje, drugo je bilo že precej od tal, tretje, vitko, je zraslo že visoko pod nebo, četrto pa je bilo staro, mogočno drevo, ki je pognalo že daleč v zemljo svoje korenine.

Starec ukaže mladeniču, kazoč na prvo drevesce:

»Izruj mi je iz zemlje.« In mladenič potegne ter igraje pokaže mojstru izruvano drevesce.

»Pa še to!« mu ukaže starec pri drugem drevescu. Tudi to je šlo gladko iz zemlje, čeprav je bilo treba že nekaj več truda.

»In še to!« mu zopet veli menih, kazoč na tretje drevesce. Za to pa je moral mladenič uporabiti že obe roki in se z vso silo vpreti, da je zruval že vkoreninjeno drevo.

»No! Ker si res junak, poizkusi še zadnje izruvati,« pravi starec mladeniču, stoječ ob četrtem mogočnem drevesu.

Mladenič pa ga pogleda z glavo majoč, češ da ne gre.

Nato pa tudi mojster-menih pogleda mladeniča in mu reče: »Glej moj sin: Kakor s temi drevesi, tako je tudi z nami, to se pravi, z našimi strastmi. Dokler so strasti še majhne, jih moremo brez posebnega truda iztrgati iz srca; ko pa se v človeškem srcu razrastejo in poženo globoke korenine, tedaj je takorekoč nemogoče jih izruvati. Pazi zato v zgodnji mladosti na svoja nagnenja, pazi takoj v začetku, da ne bo kdaj prepozno!«

II.

Sv. Ludovik, kralj francoski, je obsodil morivca na smrt. Trume hodijo h kralju proseč ga, naj mu prizanese. Kralj odvrne: »Ko bi imel na vesti en sam umor, bi mu kazen odpustil; toda uničil je troje človeških življenj, zato ne morem.«

Tedaj pa se oglasi dvorni norec in pravi: »Naj mi ne zameri kraljevo veličanstvo, če trdim drugače. Obsojenec ima namreč na vesti le en umor; za druga dva ste pa Bogu in ljudem odgovorni vi, veličanstvo.«

Vse kraljevo spremstvo osupne, norec pa nadaljuje: »Zares! Če bi bili pri prvem umoru nesrečneža zadostno kaznovali, bi ne bil izvršil drugega in še manj tretjega. Vi pa ste mu v svoji preveliki popustljivosti odpustili in mu s tem dali potuho. Žanjite torej sami, kar ste sejali!« —

Kralj ni odgovoril. Šel je v svojo dvorno kapelo in dolgo molil za dušo morivčevo.

Ponesrečeni sport.

Serajnikov Mirko.

Vsakdo se še spominja tistih jesenskih mesecev leta 1918., ko je prilaval angel miru nad razdivjano Evropo in naznanil trpečemu človeštvu konec vojnih grozot.

Razpršile so se mogočne armade in velike trume vojakov so se valile skozi naše kraje v svojo domovino. Te čete so popustile ves vojni material in velike črede konj so preplavile našo domovino. To vam je bil semenj! Vsakdo si je lahko zastonj izbral konja, kakršnega si je pač želel, in konj je bil hvaležen, da si mu dal sena in vode.

Tudi pri nas smo ujeli iskrega konja, ki voznje ni bil vešč, pač pa je bil dober jahač. Jaz sem to takoj ugotovil in takrat mi je postalo jahanje najljubši sport. Ves svoj prosti čas sem porabil zanj, dokler...

No, bilo je na pustno nedeljo leta 1919. Solnce je že toplo sijalo, zima je jemala slovo. Prišel sem od popoldanskih večernic in se spomnil na svoj sport. Hitro osedlam konja, to se pravi: vržem nanj koc in ga pritrdim s širokim pasom, na katerem so bila prišita jermena s stremenj. Tako je bilo namreč moje sedlo. Jezdil sem proti sosednji vasi. Pri mostu čez potok sem obrnil konja nazaj proti domu. Konj je bil tega vesel, se visoko vzpel in zdirjal. Jaz sem bil takrat še skoraj otrok, z vsemi otroškimi slabostmi. Ker na skok nisem bil pripravljen, sem strmoglavil preko konjevega vratu in treščil z glavo ob cesto. Leva noga pa mi je ostala ujeta v stremen.

Strašni trenutki! Konj je z vso silo dirjal po cesti, jaz pa sem se po hrbtu vlekel za njim in kruta smrt je že segala po mojem življenju. Toda glej, kjer je sila največja, tam je božja pomoč najbližja! Naenkrat se jermen razloči od stremena, zdrknem v blato in sredi ceste obležim. Bil sem rešen.

Vkljub nevarnemu padcu in čudni dirki se mi ni nič hudega zgodilo. Vzdignil sem se iz blata, pobral izgubljene stvari in šel za konjem, ki je v velikem ovinku dirjal domov.

Ko sem korakal skozi domačo vas ves blaten in z razboljeno glavo, in čutil pomilovalne in posmehljive obraze vaške mladine in starine, mi je bilo strto vse veselje do jahanja.

Med brati Orli širom domovine jih je gotovo mnogo, ki jih ježa veseli. Tem svetujem, naj bodo previdni, ko sedajo na iskrega konja. Naj bi jih obvaroval nesreče moj zgled.

Kako naj se flegmatik vzgaja?

Otokar Janez.

V vsakdanjem življenju je flegmatični temperament na zelo slabem glasu. O njem sodijo, da dela in mora delati človeka trdega, neokretnega, nerodnega, počasnega itd. Ako bi bilo ljudem na izbiro dano, bi si gotovo tega temperamenta nihče ne izvolil. Vendar je ta misel napačna. Flegma-

tični temperament ni sam po sebi prav nič slabši od ostalih treh. Seveda ima mnogo senčnih strani na sebi, toda prav tako ni težko odkriti na njem lepih, hvale vrednih in mikavnih lastnosti.

Eno se mi zdi resnično. Če bi bili ljudje, ki so jim prisojeni različni temperamenti, bitja brez proste volje in notranje svobode, bi bil flegmatik res za človeško družbo največja zguba, največja ovira in coklja, torej tudi njegov temperament najmanj zaželen. Toda vsi vemo, da ima vsak normalno razvit človek svobodno voljo, s katero lahko sile svojega temperamenta nadvlada, oziroma jih napelje v pravo smer, tako da slabe strani izpili in zabriše, dobre pa razvije in še izpopolni.

To se pravi — temperament vzgajati.

Kdor spozna sam zase, da je flegmatik, naj se ogleda v sledečem ogledalu in bo hitro vedel, kje in kaj mora na sebi piliti ali celo tesati, kje pa skrbno gojiti in negovati.

Flegmatikove slabe lastnosti: Nagnjenje k udobnosti in komodnosti, precejšna mera telesne in duševne lenobe, pomanjkanje sočutja in brezbriznost za prijateljstvo, veselje nad dobro obloženo mizo in podobno.

Flegmatikove dobre lastnosti: Umirjenost, potrpežljivost, strpljivost v občevanju s soljudmi, preudarnost v mišljenju in dejanju itd.

Za flegmatikovo samovzgojo je v prvi vrsti potrebno, da si zastavi kak visok cilj, ki ga je v stanu ogreti in dvigniti iz njegove ravnodušnosti in brezbriznosti. Lepoto svojega zastavljenega cilja si mora kar največkrat staviti pred dušno oko, da si vzdrži potrebno vneto in pod njenim vplivom zmore tisto, kar je tudi neizogibno potrebno, namreč vztrajno premagovanje samega sebe in prirojenih slabih lastnosti. Ako k svojemu resnemu delu za izpopolnitev samega sebe pritegne še nadnaravna sredstva: milost božjo, ki si jo naklanja z molitvijo, zakramenti, dobrimi deli sploh — lahko rečemo z vso gotovostjo, da njegovo delo nikakor ne bo zastoj.

Če pa hočeš biti vzgojitelj in izklesati iz neokretnega flegmatika uporabno človeško postavo, vedi, da potrebuje flegmatik, posebno v mladostnih letih, mnogo izpodbude. Če ga pustiš pri miru, ostane vedno miren in lesen. Če ga pa previdno izpodbujáš k delu, k igri, k sodelovanju s tovariši pri tem in onem, te rad uboga in se polagoma telesno in duševno razgiblje. Vendar moraš toliko upoštevati temperament, da flegmatiku ne nalagaš preveč in mu ne staviš prehudih zahtev. Ako ne pretiravaš, se ti tvoj varovanec rad ukloni, dela vztrajno, čeprav dokaj počasi, in nazadnje izvrši delo v tvojo popolno zadovoljnost.

Kako ravnati s flegmatikom v društvu?

Kdor je s premislekom bral današnji in zadnji spis v »Mladosti«, je gotovo že sam prišel na to, da flegmatik ne more delati posebne zgage v društvu, da pa tudi ne bo pripomogel do posebnega napredka. Zato na čelo društva flegmatika nikar! Dokler bo on predsednik ali načelnik, bo vladala v društvu lenoba in zaostalost. Ves aparat bo nekje obtičal in se nekako usmradil — kakor voda, ki je nehala teči.

Pa vendar se ne zgodi redko, da volijo društveniki flegmatika za svojega vodjo. To pride odtod, ker nima navadno nobenega nasprotnika, in ker člani žele, da bi njihov predsednik ne zahteval preveč od njih. Mislijo si: tega dajmo, ta nas bo pustil pri miru! Seveda je pa tako ravnanje dokaz, da je v društvu bolezen, da bi moral priti na čelo kolerik, ki bi društvo razgibal do zadnjega kotička — — —

Pod tropičnim solncem.

Franc Pengov.

(Dalje.)

»Kako to mrgoli po udih!« zakliče figovec. »Če je že meni staremu smokvovcu tako prijetno, da čutim rast do zadnje koreninice, kako nebeško lepo mora biti šele papirovcu, ki raste brez primere hitreje! ... Le pogledjte ga! ... Že dobiva cvetne šope, kakor pri vas munc in močvirskih travnikih v juniju. Ali ni lep? Cel gozd ga je ... In ta njegova višina! Najmanj tri metre sega visoko. Male ptičice obešajo v njem gnezdeca in pojo, da se ti topi srce ... Ali pogledjte tam-le drugo rastlino, slavni ambak. Ta je še dvakrat višji od papirovca ... Herminiera elaphroxylon pravijo botaničarji tej gospej, ki nosi na klobuku krasne rumene grozde metuljastega cvetja, kot pri vas na severu grah ... Toda listje in vejice ima posejane z bodljikami. Ali v vaši domovini ni takih rastlin?«

»Ne vem,« odgovori štrk. »Lepo je to drevo in kakor čujem tudi tako trdno, da rabijo njegova debla za splave. Toda kako pa preživi zimo ... in vihar?«

»Zime tu pri nas nič kaj ne poznamo. Kaj je pravzaprav to: zima? Ne poznam je.«

»Tudi jaz nimam izpita iz te stroke, ker vselej odpotujem, ko se bliža zima. Toda ptiči, ki ostanejo doma, so mi pripovedovali marsikaj o njej. Takrat postane strupeno mraz. Le tu in tam poizkuša tudi slovenska zima posnemati tropično, kot na pr. v letu 1924/25 ... Drugače pa se zagriže mraz globoko v tla ... povsodi vidiš led na vodi ... in sneg naletava v velikih kosmih in pokrije vso deželjo. Takrat ne dobi ptič, ki je nekoliko razvajen, niti gržljaja za v kljun ... Samo najpriprostejši, ki so z vsem zadovoljni, prebijejo še to nadlogo. Vse žuželke so ali mrtve ali pa tiče skrite v zemlji. Žabe se zakopljejo v blato po bazarjih in čakajo, z gobčki na kvišku, koprneče, kdaj da zmehča vigred mrzli led. Ah, biti mora grozno! Kakor rečeno, vem vse to le od drugih.«

»Tako?« reče figovec in stresa zamišljeno svoje nove liste. »Tudi jaz sicer še nisem videl zime od blizu. Toda tisto-le tam v daljavi na belem gorskem vrhuncu proti vzhodu ... to mora biti sneg.«

»Od kod veste to?« vpraša štrk in gleda tja.

»Kadar sije solnce nekaj časa prav vroče tja gor, tedaj se raztopi belina in izpremeni v vodo; iz tega sklepam, da je sneg. Voda se zbira potem v številnih potokih, pridere sem dol in se izliva v Nil, da pomaga deževju pri poplavi. Šumeči potoki so mi že večkrat pripovedovali, kako mrzlo da je tam gori na snežnikih ... Kako so se topili ter postajali na svojem potu toplejši in toplejši, in kako so namakali korenine papirovca, ambakovega drevesa, lotosa in tisočev drugih cvetic.«

»Toda kaj se pa zgodi z ambakom in njegovimi tovarišicami v času, o katerem nočete, da bi ga imenoval zimo?« vpraša štrk. »Kajti ambak vendar ne ostane vedno šest metrov visok in pomarančnih cvetov tudi ne nosi brez prenehanja.«

»Seveda ne,« odgovori figovec. »Kadar napočijo slabi časi in ni ne dežja izpod neba, ne gorskih vrelcev od snežnikov, kadar je vse suho in žalostno vsled grozne solnčne vročine — tedaj se posuši ambak in zamrje noter do korenine. A ko pride nov dež, požene novo deblo in veje in cvetje in je zopet lep in srečen, kakor ga vidite zdaj. Ali marj pri vas nimate takih rastlin?«

»O, imamo jih, pa so mnogo manjše. Toda kje je kača, ki ste mi jo obljubili. Tako me ščiplje po drobovju.«

»Ej, na to sem bil med najnimim zanimivim pogovorom čisto pozabil. A bom odslej pazil in vam dal takoj znamenje, kadar se približa. Toda svetujem vam, pripravite dobro kljun in nabrusite kremplje, kajti kače so tu pri nas precej velike.«

»Večje ne morejo biti, kot moj glad,« meni štrk. Nekaj časa sta molčala oba. Figovec je šumel z listjem in se oziral po kači, štrk pa je strme občudoval to novo »obljubljeno deželjo«. Kako je vse brstelo in raslo in cvetelo! Bregovi reke, pred kratkim še goli, so se zdaj popolnoma poskrili v visokih cveticah, ki jih je topli veter majal sem in tja, dočim so se same z dopadanjem ogledovale v vodnem zrcalu. Na vsaki vejici je sedela pisana ptica in pela po svoje. Na slehernem cvetu se je zibal prelesten metulj. Po travnikih je valovala v srčnem zelenju kot moč visoka trava. V nji pa so poskakovale cele trume antilop in jelenov. Prišla je velika čreda divjih bivolov in po-teptala travo; a tu se je spet dvignila naslednja noč. In nato je prišel trop orjaških slonov z velikanskimi okli in uhlji, ki so mahljali s svojimi trobeči po zraku in rjaveli in trobentali, kot da se bliža sodni dan. Njim so sledile prelepe žirafe s kratkim trupom, ki je pa nosilo majhno glavo skoro šest metrov visoko. In prišle so gazele, ki imajo mišne ude kot mladi kozlički. Na spregled je prišel tudi okorni nosorog, ki ki je imel tako zločest pogled, da si se ga kar ustrašil. Leopard se je prihuljeno plazil po travi ... in ko se je zmračilo, je zadonel grom leva, da se je streslo strahu vsako bitje in si je komaj upalo dihati.

Od časa do časa pa je bilo čuti še drugo grmenje, še globlje in groznejše od levjega; od njega je trepetalo drevje v gozdu in mali ptički so padali z vejic. Vsi pevci so umolknili in vse živali so obstale in prisluhlnile.

»Kdo za božji čas je vendar to?« vpraša štrk.

»Nihče drugi kot povodni konj iz Nila,« odvrne figovec.

»Ta zna vriskati, kaj? A ne misli tako hudo; rogovili samo za zabavo in pa da nekoliko razgiblje pljuča. Sicer ga morate pa opaziti v reki... Gre na dno in koplje; ko pa mu zmanjka zraka, pride zopet na površje. Večkrat gre na mali otok sredi Nila in se igra s svojimi mladiči... Ali ga ne vidite?«

»Vidim samo grdega, velikanskega prašiča!« odvrne štrk. »Bog nas varuj, kako grd je vendar! Prav imate, na hrbtu ima mladiča, ki je še grši... Nič drugega kot kepa masti! Mladič sedi na tilniku svoje matere... Zdaj gresta na otok... Že se valjata v travi... Zdaj kruli mlado prasé...«

»Da, da, to je povodni konj,« zatrjuje veselo figovec. »Kaj pri vas nimate ničesar podobnega?«

»Pri nas imamo prešiče. A teh ne puščajo, hvala Bogu, da bi dirjali tako javno okoli in uprizarjali škandale. Tudi prešič je okorn in nikak ideal zunanje lepote. A tako grd pa ni in tudi zdaleka ne tako velik. Ljudje ga zapirajo v svinjake, da ne more prosto voglariti okoli poštenih stvari.«

»Kako pristransko se potegujete za človeka!« očita figovec. »Ta mora pač v vaši domovini imeti vse drugačno vlogo kot pri nas. Tukaj se potika boječje naokoli, boji se velikih živali, globokih rek in goščave pragozda. Pri vas pa, se mi zdi, vlada on nad

»Tako je,« odvrne štrk. »Zgodi se prav za prav samo to, kar hočejo ljudje. Oni so gospodarji vse dežele in jo prevrnejo, kolikor le morejo. Mnoge živali so vzeli v svojo službo, druge pa preganjajo in si prizadenejo vse, da bi jih iztrebili. Če pri nas doma nisi prijatelj s človekom, ti je težko izhajati.«

»To je čudna godba za moja ušesa,« reče figovec. »Vse tako v redu in dolgočasno. Pri temne čutim prav nobenega ščegetanja v udih.«

»Dolgočasno? To imenujete dolgočasno, če gre vse lepo po redu? Saj bi ne bilo mogoče živeti in v deželi bi šlo vse navzkriž, ko bi ne imel nekdo oblasti v roki.«

»Menite? Glejte, jaz sem ravno nasprotnega mnenja. Ne poznam nič lepšega, kot je življenjski dirindaj, v veselju in obilici, brez globekega tuhtanja in premišljevanja... danes klijem in zelenim in cvetem in vriskam, jutri pa umrjem. Toda skoro bi mislil, da imate pri vas na severu vse leto zimo.«

»Vi govorite o rečeh, ki jih ne razumete,« ga zavrne štrk. »Sicer pa ni nič čudnega, če se vam je nekoliko zmedlo v glavi, ko morate živeti v tako čudnih razmerah. Nobene discipline, nobenega reda, niti pravih letnih časov ne!«

Figovec ni odgovoril ničesar; pač pa je premišljeval. Ni in ni mu šlo v glavo, da bi bili štrkovi nazori o redu in pameti pravilni. A dolgo ni mislil, ni imel časa za to. Moral je pognati cvetje, popolnoma podobno mladim plodičem in za njim je prišel sad; in ko je bilo sadje zrelo, so prišle opice in so ga jedle. To je delalo našemu figovcu velikansko zabavo. Opice so namreč mislile, — če so sploh kdaj mislile — da rodi smokey sadje zavoljo njih. Prav nič jih ni bilo sram med kosilom glasno govoriti o tem in se norčevati iz figovca.

A ta se je smejal sam pri sebi in mislil: »O, ve male merkvice. Ali res mislite, da pogrinjam mizo zavoljo vas? Čemu neki? Kaj pa storite ve dobrega zame — tako da bi se zavedale? O, pa ste vendar v moji službi, čeprav tega ne slutite. Kajti sladko meso, ki obdaja moje seme, je samo vaba, ki naj privabi v mojo hišo vas, sladkogobčnike. Ko jeste meso, morate pojesti tudi seme. A kaj, ko ga ne morete prebaviti. Zato pa gre seme skozi in pade na zemljo... In tam zrastejo novi mladi figovci... haha!... in ve, opice, ste jih vsejale.«

Štrk se je nemirno oziral okoli sebe.

»He, figovec... kaj se plazi tu ob vznožju vašega debela? Zdaj je šinilo v vašo votlino... Ne, je že zopet tukaj.«

»No... to je ena izmed naših velikih kač, moj ljubi štrk,« reče figovec. »Hočem si pogledati, kako jo boste snedli.«

Kot okamenel je strmel štrk na kačo, ki se je počasi vila po zemlji. Zdaj se ustavi, se zvije v klopčič, dvigne glavo in se ozira po plenu. Štrk je cenil njeno dolgost na kake 3 in pol metra; poleg tega je bila pa zelo debela.

»No, ljubi štrk,« se norčuje figovec, podvizajte se s svojim kosilom, sicer ste v nevarnosti, da spet odleze proč. Ni namreč še ničesar zavžila, kakor vidim, in s praznim želodcem so te živali grozansko urne.«

»To da je... to da je... to naj bo kača?« jeclja s težavo štrk ves iz sebe in zleti še nekoliko višje v vrh.

»I kaj pa da... tu pri nas nimamo boljših,« se hohota figovec. »Ali vam ni dovolj velika? Le mirno povžijte najprej to, do večera pridejo še druge, kakor boste videli.«

(Dalje.)

Nove orglice.

Škender.

*To povem: ob zadnjem sejmu
kupil sem si orglice,
orglice prešmentane. —*

Z orglicami klatil zvezde bom z nebá:

*Tinka — tonka, —
prvo zvezdo beračica bo pobrala. —
Tinka — tonka,
druga zvezda delavki v dlani bo pala.
Tinka — tonka,
ceste polne bodo svetlih zvezd,
vse nebó bom zlil v tegobo mest. —*

Tinka — tonka, tinka — tonka. —

Pogled na zvezdnato nebo.

Ivan Sušnik

(Dalje.)

Oddaljenost stalnih zvezd in njihova prava velikost. Izmed nebesnih teles nam je najbližji mesec, njegovo razdaljo od zemlje je že Hiparh l. 100. pr. Kr. precej natančno preračunal. Težje je bilo najti razdaljo do solca, ki se jo je šele v 18. stoletju posrečilo malo bolj natančno spoznati. Najbolj oddaljeni planet Neptun je 4500 milijonov kilometrov oddaljen od solca. Neptunov tir prekoračijo znatno le še nekatere repatice, ki se po dolgih rokih zopet vrnejo v solčno obližje nazaj. Znani Halleyjev komet prekorači Neptunovo pot približno za 800 milijonov kilometrov. Veliko dalje pa gredo še nekatere druge zvezde repatice. Tako se oddalji repatica od l. 1811. še sedemkrat tako daleč od solca, kakor je Neptun, repatica od l. 1680. 14 krat tako daleč, repatica od l. 1840. 19 krat tako daleč in ona od l. 1850. celo 31 krat, t. j. 31 krat 4500 milijonov kilometrov. Za to razdaljo pa zija širok prostor, o katerem zvezdoznanci ne poznajo nobene zvezde. Vse zvezde stalnice so še neprimerno dalje od nas, kakor se oddalji tudi zadnja nam znana repatica. Vsi stoletni poizkusi zvezdoznancev, da bi dognali razdaljo najbližje stalne zvezde, so se izjalovili. Ako hočemo izmeriti razdaljo kakega predmeta, do katerega ne moremo priti, storimo to na ta način, da izmerimo n. pr. na ravnem polju daljšo črto — osnovnico —, na obeh koncih črte določimo kote, in žnjimi trigonometričnim potom preračunamo razdaljo. Pri zemeljskih predmetih, kjer lahko vzamemo poljubno dolgo osnovnico, ni za merjenje nikake težkoče. Težje je pa to pri zvezdah. Pri mesecu, solcu in bližjih planetih se vzame kot osnovnica zemeljski polumer 6378 km, toda že pri solčni razdalji se vidni kot polumera skrči na 8.8 sekund; to je približno kot, pod katerim se nam kaže debelost človeškega lasu v razdalji 1.40 m. Pri določitvi razdalje stalnih zvezd pa bi ta črta nikakor ne zadoščala. Segli so po največji osnovnici, ki je človeku sploh dostopna, namreč po premeru zemeljske poti okrog solca, ki znaša približno 300 milijonov kilometrov.

Ako kak oddaljen predmet iz dveh točk opazujemo, se nam zdi, kakor bi se dotični predmet premikal. Posebno se to opazi, ako sta dva predmeta tako osmerjena, da drug drugega krijeta. Ako se odmaknemo na stran, se tudi oba predmeta odmakneta drug od drugega, to tembolj, kolikor bolj sta tudi predmeta med seboj oddaljena. To navidezno premikanje predmetov imenujejo zvezdoznanci »paralakso«. Ta paralaksa znaša pri mesecu iz razdalje

zemeljskega polumera 57 sekund, pri solncu 8.8 sekund. Danski astronom Tycho de Brahe je svoje opazovalno orodje toliko izpopolnil, da je na nebu določil lego zvezde na eno minuto natančno, toda letne paralakse ni opazil. Vsled tega se tudi ni mogel odločiti za Kopernikov sistem, češ, ako bi se zemlja res premikala okrog solnca, bi se to moralo opaziti na zvezdah. Tedaj, koncem 16. veka, seveda niso imeli o razdaljah nebesnih teles še nobenih jasnih pojmov. Tudi angleški zvezdoznanec Bradley, ki je 150 let pozneje skušal isto dognati, ni našel nobene paralakse, dasi je na nebu določil že kot ene sekunde. Oddaljenost stalnih zvezd je postajala vedno večja. Leta 1837. je dobil zvezdoznanec Bessel v Kraljevcu (Königsberg) iz Frannhoferjevega zavoda v Monakovem novo orodje (heliometer) in ž njim določil prvo paralakso stalne zvezde 61 v »labudu« na 0.35 sekunde ali za približno 620.000 kratno razdaljo zemlje od solnca, ali za 20.000 kratno razdaljo Neptuna od solnca. Zvezdica 61 v »labudu« je neznatna zvezda 5. vrste, prostemu očesu že komaj vidna. Ker se na leto sama precej znatno premakne, je Bessel sklepal, da utegne biti izmed bližnjih stalnic. In imel je prav. Po njegovem zgledu so zvezdoznanci tekmovali v iskanju paralaks stalnih zvezd in prišli do zaključka, da so razdalje teh v istini nepojmljivo velike, v pravem pomenu besede neizmerne. Le kakih 5—6 zvezd so našli še bližje kot je Besselova zvezdica v »labudu«, vse druge pa so veliko bolj oddaljene. Najbližja do sedaj znana zvezda je α Centavri na južnem, pri nas nevidnem nebu. Paralaksa znaša $\frac{3}{4}$ sekunde, razdalja je približno za 280.000 krat večja od razdalje zemlje ali 9000 kratna razdalja Neptuna od solnca. Svetloba preleti v eni sekundi 300.000 km, potrebuje od solnca na zemljo približno $8\frac{1}{3}$ minute, od najbližje stalnice pa 4 leta in 4 mesece. Od prej imenovane zvezde 61 v »labudu« bi svetloba potrebovala približno $9\frac{1}{2}$ let. Izmed svetlejših zvezd je razmeroma precej blizu tudi α v »velikem psu« »Sirius«, od katerega potrebuje svetloba do nas $8\frac{2}{3}$ let. Do sedaj so zvezdoznanci določili paralakse od približno 100 zvezd in tudi med temi jih je komaj 20, katerih razdalja je znana precej sigurno, pri ogromni večini pa je paralaksa tako majhna, da se ne da s polno sigurnostjo določiti. Tako so preračunili razdaljo Prokijona na 10 svetlobnih let, Ataira v »orlu« na 14 let, Vego na 32 let, polarno zvezdo na 69 let, Regulus in α v Orionu na 100 let. Pri veliko zvezdah se paralaksa sploh ni dala opaziti. Kolika je težkoča pri merjenju paralaks, zamoremo sklepati po nastopnem primeru: V razdalji 2 km na zemlji imam načrtan 1 cm, ki se kaže prostemu očesu pod kotom 1 sekunde. Seveda se 1 cm s prostim očesom ne more videti, opaziti bi ga pa mogli z močnim daljnogledom. Največja paralaksa znaša le $\frac{3}{4}$ sekunde, torej bi v tem slučaju odgovarjalo $7\frac{1}{2}$ mm na 2 km. Vega ima paralakso $\frac{1}{10}$ sekunde, v našem zgledu 1 mm na dva km, paralaksa polarnice znaša pičlo $\frac{1}{20}$ sekunde, torej pol milimetra na dva km. (Iz tega lahko spoznamo, kako ogromne so razdalje v vsemiru in s koliko težkočami je združeno vsaj približno ugotavljanje teh razdalj.) Pri drugih zvezdah so opazovali paralakse, ki so segale na stotinko sekunde, ali pa je sploh ni bilo mogoče zaznati. Da pri tako majhnih količinah preneha vsaka sigurnost, bo vsakomur jasno; s tem se kvečjemu le to dožene, da je dotična zvezda bolj oddaljena, kot to podaje največje merilo. Tako navajajo za zvezdo β Oriona (Rigel) paralakso 0.007 sekunde, kar bi odgovarjalo svetlobni razdalji 450 let. Tako majhne mere, kakor ravno omenjena, se sploh ne dajo več meriti, kvečjemu le še približno ceniti, da paralaksa sega še pod gotovo najmanjšo mero. V zadnjih desetletjih ne merijo paralakso s heliometrom, temveč ozvezdje fotografirajo, slike čez pol leta med seboj primerjajo in razlike z mikrometrom pod mikroskopom določijo. Vkljub temu so uspehi malenkostni; paralakse ogromne večine zvezd so tako majhne, oziroma razdalje zvezd so tako velike, da jih ni mogoče določiti.

(Dalje.)

Naše zdravje.

Med. V. Kocijančič.

O Bog, koliko grešimo proti zdravju! Ko nas pa bolezen zagrabi za vrat, smo pa vsi nesrečni in še v boleznih brez glave in pametne razsodnosti. In prestana bolezen nas še ne izuči!

Zdravje je kakor hiša. Če je ne snažiš vedno, ne popravljaš in ne pokrivaš, bo začela razpadati. Preprečiti moraš prvo odpadanje ometa; če se sovražne sile vržejo na to razgaljeno mesto, počno krhati kos za kosom od stavbe. Pri človeku pa bolezen podaja boleznih roko.

Trije so stebri, ki podpirajo hišo našega zdravja. Če eden izmed njih trpi, da se nagne ali polomi, imamo zdravje v razvalinah. Kazen za greh; ne vedno, ali često!

Prvega stebra nismo mi postavili. Dali so ga nam naši starši; rodili smo se ž njim. Zlasti vplivajo na potomce gotove boleznih staršev (alkoholizem, jetika, sifilis). To je težko! Nisi kriv, pa si včasih nesrečen radi tuje krivde vse življenje, ker si dedno obremenjen. Glej, da ti ne boš dal svojim otrokom take dediščine! Prof. Bunge iz Basela je nekoč mladini o mladini govoril: »Mi smo dolžni, da se žrtvujemo za potomstvo, kakor so se za nas žrtvovali naši predniki. Mi žanjemo, kar so oni sejali. Mi moramo sejati ono, za kar vemo, da žetve ne bomo dočakali, temveč, kar bodo drugi želi.« Postavi ti s svojim zdravjem prvi steber, da se bodo tvoji potomci še v poznih kolenih veselili ljubega zdravja in te hvaležno blagoslavljali.

Naša okolica, milje, ki v njem živimo, zlasti pa trije mogočni faktorji zrak, voda in solnce so drugi steber. Tega pa podiramo, kjer le moremo; v zasmeh vsem dobrim nasvetom. Pred solncem se branimo s solnčniki. Vode za snaženje in umivanje telesa pa porabimo presneto malo; toliko, da si umijemo konce prstov, konico nosa in malo okoli ust. Noge in spodnji del telesa je malokdaj obdarjen z vodo, kakor da bi bil manjvreden. In čistega zraka se bojimo! Spimo pri dobro zapaženih oknih! Uboga pljuča, ki morajo vdihavati tako pokvarjen zrak! Mi potrebujemo zraka, zraka in zopet zraka in solnce in vode!

Pa so še druge razvade in napake! Alkoholizem in nikotinizem nam kvarita telo in uničujeta zdravje tistim, ki jih še ni. Za zdravje se ne brigamo prav za prav nič. Pametne telesne vzgoje ne poznamo; pa če jo poznamo, vendar ne gojimo v dovoljni meri telovadbe in raznih sportov, da bi pomagali telesu v borbi proti sovražnikom.

Slaba prva stebra izpodneseta tretji steber. Napade nas bolezen. Če smo bolni, nismo pravi! Čutimo, da je nekaj prišlo v nas. Sreča, zadovoljnost je izginila. Kje je krivec? Bolezen je zadnja etapa, postaja v verigi predidočih napak in zmot, ki so se zgostile in predrle na dan. Ne velja to baš za vse bolezni od kraja, za veliko bolezni pa. Krivec smo mi! Tisoč bolezni preži na nas; mi pa ugonablamo zdravje, da njim pripravljamo pot. Spomnim vas samo na jetiko, zavravno morilko! Ta si najrajši izbere slabo zračena pljuča, ki se nikoli ne napolnijo do najvišje mogoče mere z zrakom!

Brat, ki to bereš, pojdi vase; ozri se nazaj, kako je bilo; poglej naprej, kako bo s tvojim zdravjem, če boš živel, kakor si živel. Dolžan si svojemu slovenskemu narodu mnogo, kako boš vrnil, kar si prejel, če si slabič, bolehen, zanikaren. (V Ljubljani imamo od V. velesejma sem stalno higijensko razstavo. Kadar se mudiš v Ljubljani, oglej si jo; mnogo koristnega se boš naučil.)

To in ono.

Telovadna in sportna poročila.

Orlovske tekme J. O. Z. v dneh 15. in 16. avgusta 1925. Jugoslovanska Orlovska zveza je priredila v dneh 15. in 16. avg. t. l. telovadne tekme na orlovskem Stadionu. Tekem so se udeležili telovadci iz Slovenije, člani Orlovske podzveze. Tekmovali so v nižjem, srednjem in višjem oddelku ter za prvenstvo posameznikov, dalje v deseteroboju in posameznih panogah lahke atletike. V nižjem oddelku je tekmovalo 10 vrst in 16 posameznikov, v srednjem oddelku 3 vrste in 3 posamezniki, v višjem oddelku pa 2 vrsti. Za prvenstvo je tekmovalo 8 tekmovalcev, v deseteroboju lahke atletike pa 10. Za prehodni prapor Orlovske podzveze sta tekmovali 2 vrsti. Tudi občinstva je bilo precej, osobito prvi dan popoldne, kljub temu, da ni bilo objavljeno, da se tekme vrše. Prvi dan proti večerū in drugi dan je dež motil tekme.

Prvi dan ob 7. zjutraj so pričeli tekmovali nižji oddelki. Vaje za ta oddelek sicer niso težke, to pa v sled tega, ker je namen vodstva organizacije pritegniti čim več telovadcev k tekmovalju. Da je bila udeležba baš v nižjem oddelku tako pičila, je kriva predvsem gmotna stran naših telovadcev, ki so po večini sinovi revnih kmetiskih in delavskih družin. Zato so bili tekmovalci po večini iz bližnje ljubljanske okolice in iz Gorenjske. Grajati pa moramo tiste odseke, ki se niso držali predpisov tekmovalnega reda s tem, da se tekem v nižjem oddelku sploh niso udeležili kljub temu, da jim je bila v vsakem oziru udeležba omogočena. V splošnem so bile vse vrste prav dobro pripravljene, osobito prvih osem. Saj je diferenca med temi jako minimalna, samo za 6 odstotkov med prvo in osmo. Vseh prvih osem vrst je doseglo preko 85 odstotkov, prve štiri pa celo preko 90 odstotkov vseh dosegljivih točk, kar je gotovo lep uspeh. Tudi izvedbe so bile dokaj boljše kot pri prejšnjih tekmah.

V srednjem oddelku se je posebno odlikovala vrsta dijakov iz Kranja. Tako eleganco, kot so jo imeli ti mladi dijaki, redko vidimo. Kokor prožna peresa so švigala njihova telesa po orodju. Ti polagajo največ pažnje na eleganco in precizno izvedbo, kar je popolnoma pravilno in prvi predpogoj za dober uspeh pri tekmah. Ta vrsta, ozir. vsaj nekateri posamezniki iz nje, bi prav lahko tekmovali v višjem oddelku, kjer bi se brez dvoma dobro uveljavili. Saj smo pri njih videli izvajati precej težje vaje, kakor jih zahteva srednji oddelek.

V višjem oddelku sta tekmovali dve vrsti: Ljubljana-Sv. Peter in Jesenice. Kljub temu, da zahteva višji oddelek od telovadca precej tehničnih zmožnosti, bi bila vsaj še ena vrsta lahko tekmovala v tem oddelku. Videli smo

na Stadionu še nekaj telovadcev, ki bi bili sposobni za višji oddelek, a so tekmovali v srednjem ali celo nižjem oddelku ali pa sploh ne. Čisto napačno je, če odsek zato tekmuje v nižjih oddelkih, da odnese boljši uspeh. Kajti naša organizacija stremi tudi za tem, da izuri kar največje število prvovrstnih telovadcev; tega pa seveda s tem, če tekmuje jako majhen del v višjem oddelku, ne bomo dosegli. Pa tudi v interesu telovadcev samih je, če se hočejo povzpeti do neke višine, da tekmujejo v višjih oddelkih. Tu se jim nudi najlepša prilika za napredek. Izmed orodja je delal v višjem oddelku konj z ročaji največ preglavic. Iz tega sledi, da konja po naših telovadcih še vedno premalo vadimo. Telovadci bi sedaj že morali vedeti, da je konj najtežje orodje, ki zahteva dolge in vztrajne vadbe. Kdor misli, da je to orodje samo za privesek, na katerem se samo mimogrede malo vadi, se temeljito moti. To bridko skušajo je marsikateri tekmovalec občutil pri tekmah. Vendar pa moramo tudi na tem orodju zaznamovati znaten napredek od zadnjih tekem. Najlepše so bile izvajane vaje na drogu in bradlji. Tudi krogi niso zaostajali, in videti je bilo, da so se pri naših telovadcih že popolnoma udomačili.

Ob 4. popoldne pričneta tekmovali jeseniška in šentpeterska vrsta za prehodni prapor O. P. Ta tekma je pri gledalcih, ki so jo nestrpnost pričakovali, vzbudila veliko zanimanja. Predvsem moramo omeniti, da je taka tekma zelo težka, ker zahteva od odseka, da postavi 15 vsestransko izvežbanih telovadcev. Kajti vseh 15 telovadcev mora tekmovali na vsem orodju in v vseh panogah lahke atletike. Koliko truda zahteva od načelnika in telovadcev, preden se izvežbajo vsi tekmovalci do kolikor mogoče popolne dovršenosti.

Jeseniška vrsta, ki je lansko leto zmagala v tej tekmah, prične tekmovali pod vodstvom svojega neumornega načelnika br. Klinarja. Redovne in proste vaje izvajajo lepo in strumno, vendar ne brez hib ter se jim je zato odštelo nekaj točk. Poljubna prosta vaja je bila krasne sestave, vendar tako težka, da telovadci niso podali tiste enotnosti, ki se pri tekmah zahteva. Jasno, da tega sodniško oko ni prezrlo. Jeseniška vrsta je nato nadaljevala vaje na orodju ter jih izvajala dobro. Videti pa je bilo pri njihovih izvedbah, da so telesa tekmovalcev nekoliko težka — pa je umljivo — saj so to sami tovarniški delavci. Čudili pa smo se njihovi požrtvovalnosti in vztrajnosti. Omeniti moramo tudi krasno in originalno skupino na bradlji, ki jo je sestavil br. Klinar.

Vrsta Ljubljana-Št. Peter nastopi pod vodstvom br. Lekana. Redovne in proste vaje izvajajo prav lepo, a tudi ne brez hib, kar je seveda vplivalo na znamkovanje. Poljubna prosta vaja je bila krasne sestave, sicer neko-

liko lažja od jeseniške, a izvedena precej bolje kot jeseniška ter se je tudi temu primerno ocenila. Nato je nadaljeval Sv. Peter vaje na orodju. Izvedbe so bile prav dobre, mestoma krasne, difference med vrstama jako minimalne. Takoj je bilo videti, da bo boj za prapor hud, vrsti sta bili vredni druga druge. Skupina na bradlji je bila prav lepa in tudi prav dobro izvedena; tiste originalnosti kot jeseniška ni vsebovala. Po orodnih vajah je sledila lahka atletika. Da uspehi niso bili prvovrstni, gre krivda precej na rovaš terena. Tu se je šentpeterska vrsta dobro odrezala ter pustila sotekmovaleca za toliko točk zadaj, da bi jo jeseniška vrsta ne mogla več doseči. V jeseniški vrsti se je raniel en tekmovalec na nogi ter z bolno nogo tekmoval dalje. Ganljivo ga je bilo gledati pri štafetnem teku, kjer je kar šepal in ni hotel zapustiti vrste. Tudi pri šentpeterski vrsti se je raniel en tekmovalec pri skoku v daljavo. Tudi ta je tekmo nadaljeval in dokončal. Dva slučaja orlovske vztrajnosti in požrtvovalnosti, ki jima je težko najti primere! Tekmo je prekinila nevihta ob 7. zvečer. Št. Peter je drugi dan tekmo nadaljeval, deloma na Stadionu, deloma v telovadnici, jo dokončal ter dosegel 1882·25 točk, to je 89·63 odstotkov. Ker jeseniški odsek tekme ni dokončal, je bil za izid te tekme deloma merodajen uspeh, ki sta ga dosegli vrsti v panogah, v katerih sta obe tekmovali. Ker je bil Sv. Peter tudi v onih panogah, kjer je tekmovala jeseniška vrsta, pred to vrsto, je torej postal zmagovalec odsek Ljubljana-Sv. Peter ter si s tem pridobil častni-prehodni prapor O. P. za poslovno leto 1925—26.

Drugi dan (16. avgusta) so se kljub slabemu vremenu vršile tekme za prvenstvo posameznikov ter v deseteroboju in posameznih panogah lahke atletike. Prvenstveni tekmovalci so pričeli tekmovali v poljubni prosti vaji. Nekateri sestave so bile res krasne. Videli smo med drugim proste razovke, sonožna kolesa, razovne stoje, premete itd. Nato je sledila lahka atletika. Dobro so skakali v višino (1·40 m brez deske) ter s palico (2·40 m). Skok v daljavo (5— m) pa ni bil tako dober kot prejšnji dan. Pa je umljivo, ker so skakali v dežju. Kroglo (7·25 kg), ki jo je bilo treba suniti 17 m z obema rokama, so suvali srednje dobro. Tek na 100 m (12 sek.) je bil slabši — tekali so namreč v najhujšem dežju. Orodne vaje so bile precej dobre kljub temu, da so bile letošnje prvenstvene vaje najtežje sploh, odkar naši Orli tekmujejo. Take vaje zahtevajo od telovadcev dosti moči, vztrajnosti, energije in poguma. Najboljše so bile izvedbe na drugo, slabše pa na konju, iz istega vzroka, ki smo ga omenili pri višjem oddelku. Pri poljubnih vajah smo videli lepe in težke sestave ter tudi precej drznih gibov in odskokov. Na drugo omenimo med drugim: Prosti premet iz veletoča, raznoška iz veletoča s podprijemom, dvojni obrat v razovki na desni roki (z levico vzročenje), premah

iz veletoča s podprijemom v veso ter z obratom vzklopni naupor itd. Na krogih razpora, razovke (tudi gornje), vzmiki v stojo, prosti premeti itd. V tej težki tekmi je tekmovalo 8 telovadcev. Sam jeseniški odsek je postavil 4, kar je gotovo jako častno. Tekmo je dokončalo 7 tekmovalcev, ker se je eden med tekmo raniel na nogi, ter je moral odstopiti. Čuditi smo se morali tem tekmovalcem, ki so vztrajali kljub dežju. Nekako svojeglavno so tekmovali naprej.

Istočasno so tekmovali posamezniki v deseteroboju in posameznih panogah lahke atletike. Da so bili baš ti vsled mokrega terena najbolj ovirani, je povsem razumljivo. Deseteroboju je prinesel še dosti lepe uspehe, dočim pri posameznih panogah tega ne moremo zaznamovati. Edino v metanju diska je bil uspeh še zadosti zadovoljiv (30·82 m).

Še nekaj glede izvedbe in načina tekem ter glede sodnikov. Tekme naj se v bodoče tako uredi, da se ne nakopiči na en dan preveč. Na pr. višji oddelek je tekmovalo dopoldne, popoldne so pa tekmovali isti tekmovalci za prehodni prapor. To telovadce preveč izmuči. Sicer se bo tekma za en dan zavlekla, pa je potrebno, če hočemo doseči dobre uspehe. Prvi dan naj bi tekmovali oddelki, drugi dan oni za prehodni prapor, tretji dan pa posamezniki za prvenstvo in lahko atletiko.

Sodniki so bili prav dobri — sploh najboljši, kar smo jih dosedaj imeli — le žal, da so se drugi dan nekateri vsled dežja odtegnili.

Tudi se je pokazala potreba, da se tekmovalni red v nekaterih točkah spremeni.

V nastopnem prinašamo izid tekem. Vsled pomanjkanja prostora navajamo vrste in samo prve 3 posameznike, podroben izid pa prinese Orlovski vaditelj.

Tekme za prehodni prapor O. P.

1. Ljubljana-Sv. Peter 1882·25 t. (89·63%);
2. Jesenice.

Vrste nižjega oddelka.

1. Jesenice, 463 točk (92·60%);
2. Koroška Bela, 462·25 točk (92·45%);
3. Krakovo-Trnovo, 454·50 točk (90·90%);
4. Ljubljana-Sv. Peter 452·75 točk (90·55%);
5. Ježica 442·50 točk (88·40%);
6. Ziri 435·25 točk (87·05%);
7. Sv. Helena 431·75 točk (86·35%);
8. Vrhnika, 431·25 točk (86·25%);
9. Dravljje, 418·50 točk (83·70%);
10. Stari trg pri Ložu, 389·25 točk (77·85%).

Vrste srednjega oddelka.

1. Kranj-dijaki, 557·25 točk, (88·59%);
2. Ljubljana Sv. Peter 525·75 točk (84·33%);
3. Jesenice, 468·50 točk (75·56%).

Vrste višjega oddelka.

1. Ljubljana Sv. Peter 630·50 t. (85·14%);
2. Jesenice 516·50. (69·80%).

Uspehi posameznikov v nižjem oddelku:

(Samo prvi trije.)

1. Praprotnik Joža, Koroška Bela, 78·50 t. (98·13%); 2. Kavčič Anton, Žiri, 78 točk (97·50%); 3. Smolej Albin, Jesenice, 77·50 t. (96·88%).

Uspehi posameznikov v srednjem oddelku:

(Samo prvi trije.)

1. Fortuna Franc, Kranj, dijaki, 99·50 t. (99·50%); 2. Pintar Karel in Fortuna Stanko, oba Kranj, dijaki, vsak 97·75 točk (97·75%); 3. Plut Stanko, Kranj, dijaki, 97·50 točk (97·50%).

Uspehi posameznikov v višjem oddelku:

(Samo prvi trije.)

1. Kermavner Ivo, Ljubljana Sv. Peter, 118·75 točk (98·96%); 2. Vrhovec Jože, Ljubljana Sv. Peter, 108·75 točk (93·96%); 3. Dolenc Anton Ljubljana Sv. Peter, 108·50 točk (90·42%).

Tekma posameznikov za prvenstvo.

(Samo prvi trije.)

1. Kermavner Ivo, Ljubljana Sv. Peter, 130·25 točk (81·41%); 2. Tomšič Anton, Verd pri Vrhniki, 119 točk (74·50%); 3. Bregant Matevž, Jesenice, 105·25 točk (65·78%).

Deseterboj lahke atletike.

(Samo prvi trije.)

1. Pavlič Jože, Ljubljana Sv. Peter, 84·75 točk (84·75%); 2. Jeglič Franc, Ljubljana Sv. Peter, 76·50 točk (76·50%); 3. Vrhovec Jože, Ljubljana Sv. Peter, 71·50 t. (71·50%).

Metanje kopja (samo prvi): 1. Baraga Feliks, Stari trg, 28·50 m.

Metanje diska (samo prvi): 1. Pavlič Jože, Ljubljana Sv. Peter, 30·82 m.

Tek na 100 m: 1. Vrhovec Jože, Ljubljana Sv. Peter; 2. Matejca Lojze, Krakovo-Trnovo; 3. Baraga Feliks, Stari trg pri Ložu.

Druge posamezne panoge lahke atletike so odpadle vsled dežja.

Drobtine in še kaj.

Zbira dr. Vinko Šarabon.

Leto obletnic. Letos je vse polno obletnic. Nekatere bomo izbrali in jih zapisali:

I. Pred 250 leti so ustanovili zvezdarno v Greenwichu na Angleškem. Poleg množice znanstvenih del je postala znamenita zato, ker štejemo od Greenwicha na zahod in vzhod geografsko dolžino, na vsako stran 180 stopinj. Ljubljana leži 14 stopinj in pol vzhodno od Greenwicha. Časovno pomeni to, da vzhaja sonce v Ljubljani 58 minut prej kakor v Greenwichu ali Londonu.

II. Letos je 200 let, odkar so na Ruskem ustanovili Rusko akademijo znanosti. Neprecenljiva in nešteta so dela te akademije, najslavnejši ruski in inozemski možje so sodelovali v nji.

III. 200 let je minulo, odkar je Evropa videla prvo cigaro, tako namreč, kakršne so sedaj običajne. O cigarah v Ameriki nam pa

sodobniki pripovedujejo, da so bile čez 30 cm dolge in so se kadile kot dimnik.

IV. 27. septembra so praznovali na Angleškem stoletnico, odkar je med mestoma Stockton in Darlington stekla prva železnica. Lokomotivo je zgradil slavni Jurij Stephenson (1781—1848). Vlekla je 90 ton in je prevozila na uro nekaj nad 24 kilometrov. Par let nato, 15. septembra 1830, so pa otvorili 48 kilometrov dolgo progo Liverpool-Manchester in so začeli s tem pravo dobo železnice. Kajti ta proga je služila že javnemu prometu, dočim je bila prej omenjena zasebna. Leta 1830 je Stephensonova lokomotiva dosegla že 58 kilometrov na uro. Kakšen napredek v petih letih! Danes vozijo brzovlaki na Nemškem do 100 km na uro, na Francoskem, Angleškem in v Ameriki do 120 kilometrov.

V. Leta 1850 so položili prvi podmorski brzovaj ali kabel in sicer čez morsko cesto med Angleško in Francosko. O tem prihodnjič posebno poročilo.

VI. Leta 1875 je 17 evropskih držav vpejalo meterski sistem; pozneje so pristopile še druge. Francozi so vpeljali meter in ž njim v zvezi kilogram in liter že leta 1799. Meter je mera, ki je zarisana v naši zemlji; meter je namreč desetmilijonski del razdalje od ekvatorja do tečaja. Deseti del metra je decimeter, kocka s stranico enega decimetra je liter, liter destilirane vode pri štirih stopnjah Celzija je pa kilogram. Torej izhajajo vse te mere od metra.

VII. Istega leta, 1875, je kapitan Webb prvič preplaval morsko cesto med Angleško in Francosko. Minilo je 36 let, preden je prišel drugi na vrsto, Anglež Burgess, l. 1911. In spet je preteklo 12 let, tedaj so pa preplavali cesto kar trije, leta 1923: Amerikanca Sullivan in Toth ter Italijan Tiraboschi. Letos jih je poskušala cela vrsta, da bi plavali od ene obale do druge, pa so morali vsi pred ciljem odnehati. Med njimi so bile tudi tri ženske, Amerikanki Ederle in Harrison ter Francozinja Sion. Cesta je na najožji točki široka 34 kilometrov. Če naročnike »Mladosti« zanima, naj se oglasijo, in bomo priobčili o tem obširnejši članek.

VIII. Leta 1895 je Italijan Marconi prvič na kratko razdaljo govoril brezžično.

IX. Leta 1900 je znani grof Zeppelin splaval z zračno ladjo prvič v zrak, in se je ladja držala v zraku 17 minut. Danes pa plavajo zračne ladje lahko po cele dneve po zraku. Take zračne ladje, kakor jih je gradil grof Zeppelin, imenujemo sedaj po njem »Zeppeline«. Najznameniteja je tista, ki je plavala lani v oktobru iz Evrope v Ameriko in se je držala v zraku 81 ur; pa bi se bila lahko še dalje.

Nove knjige.

Poroča urednik.

Prejeli smo v oceno:

Sveto obhajilo. Molitvenik s 40 obhajilnimi in mnogimi drugimi molitvami. 560 str.

Cena po Din 12.— in 18.—. —Knjižico toplo priporočamo. Dobi se pri jezuitih v Ljubljani.

Otok srečnih. (Življenje kartuzijancev). — Knjižica popiše na 20 straneh kartuzijanski

samostan in življenje menihov v Pleterjah tako, da se človeku odpre nov svet, ki ga doslej ni poznal. Sezite po brošurici, ki se dobi v Pleterjah, p. St. Jernej na Dol.

Iz kraja v kraj.

Mala Nedelja. Okusno izdelani plakati so naznanjali Malonedelčanom in njihovim sosedom, da bo na angelsko nedeljo, 30. avgusta, nastopil Križevski »Orel« prvih na vročih malonedeljskih tleh. Veliko Malonedelčanov še ni videlo Orlov v kroju. Zato so radovedno povpraševali, kaki ptiči so vendar to, ki gnezdit na Murskem polju. Saj smo zdaj mislili, da kraljuje orel v visokih gorah. Pa so rekli prijatelji »Orla«, da so to krotki, popolnoma udomačeni »Orli« in postavne »Orlice«. Nasprotniki »Orla« so seveda plašili ljudi rekoč: »Nikar jih ne hodite gledat! To so ptice roparice, ki nimajo pri nas ničesar iskati.« Tako je bila Mala Nedelja razdeljena v dva tabora. V enem so pričakovali z radostjo prihoda orlovske mladine ter ji pripravljali dostojen sprejem, v drugem pa so pretili in škripali z zobmi. To napeto pričakovanje se je z vsakim dnem stopnjevalo. Slednjič je napočilo lepo jutro angelske nedelje. Ob 8. uri smo na prijaznem hriščku zaslišali prve zvoke trške ljutomerske godbe. Veselo so nam zaigrala srca. Naši dobri Orli se bližajo. Radovedne množice so se gnetle pri cerkvi, kjer je mlado četo navdušeno pozdravil domačin. Vseh oči so bile uprte v orlovsko družino. Slišali so se pritajeni vzkliki začudenja. Posebno mladi svet je spremljal z zanimanjem in radovednostjo vsako kretnjo ljubih gostov. Videlo se je, da padajo pomisleki in predsodki napram »Orlu«. Splošna sodbja je bila ugodna. »Pa saj niso nevarni ti ptiči. Kako strumno se drže. Celo malčki znajo korakati, da je veselje. In kako pisano in lepo perje imajo.« Marsikateri opazovalec si je želel stati v vrstah Orlov in Orlic. Pri procesiji z Najsvetejšim smo videli, da ti tiči celo moliti znajo. Da, prav lepo se obnašajo pri cerkvenih svečanostih. Kdor jih je videl v cerkvi, je moral priznati, da dajo Bogu, kar je božjega. Zdaj se nismo bali ničesar drugega več, kot slabega vremena pri popoldanskem nastopu. Nebo nam je bilo milostno. Malo se je sicer zasolžilo, pa je pri telovadbi zaprlo svoje zatvornice, da so nam telovadci lahko pokazali svojo umetnost. Občinstva se je nabralo več kot smo upali. To so vam gledali te spretno tiče! Niso se jim mogli načuditi. Kar sapa je zaprlo nekaterim, ki še kaj takega svoje žive dni niso videli. Posebno Orličiči in Orličice so ugajali. Žal, tu pri nas še ni orlovskega gnezda. Toda če se tekom časa zvabi primerno število življenja zmognih mladitcev, nam sosedi z veseljem priskočijo na pomoč pri gradnji takega gnezda, posebno pa še pri vzgoji dobrega orlovskega naraščaja. Or-

lovski duh se je zanesel k nam. Hvala tistim, ki so k temu pripomogli! — Malonedelčan.

Vrhnika.

Dve leti smo bili tiho. Sedaj pa hočemo spregovoriti, da se sliši v belo Ljubljano in nas čuje vsa orlovska Slovenija. — Naš odsek je star 17 let. Pred dvema leti se je razdelil v dva odseka: Vrhnika in Verd. Letos pa so bratje iz Stare Vrhniko čutili dovolj moči, da si ustanovijo lasten odsek in tako je nastal iz Vrhniko nov starovrhniški Orel. Vrhniški odsek šteje sedaj 25 rednih članov, 5 starešin, 50 podpornih članov, 1 častnega člana, 14 višjega in 20 nižjega naraščaja. — Važnejši dogodki v zadnjih dveh letih so sledeči: 8. decembra 1923 smo priredili slovesen sprejem novih članov, o čemer je poročal v »Mladost« št. 2 l. 1924 tedaj navzoči g. p. Bernard. 9. marca 1924 je odsek priredil telovadno akademijo s programom, ki so ga izpolnili izključno samo člani. To je bil prvi javni nastop odseka, ki je po razcepitvi štel skoro same mlade nove člane. Pri splošnih okrož. tekmah, dne 11. maja 1924 je odsek dobil veliko diplomo. V tekmi pa si je priboril prvo mesto v nižjem odseku v okrožju. — Sestanki, ki so se vršili tedensko — 24 po številu s povprečno udeležbo 19 — so bili namenjeni v prvi vrsti za utrditev orlovske zavesti v mlajših članih. — V poslovnem letu 1924/25 je odsek pokazal že več napredka. Poleg 27 fantovskih sestankov je priredil v zimski sezoni 4 dramatične predstave. 21. maja t. l. je orlovska družina na Vrhniki imela lepo uspeli javni nastop na svojem »Stadionu«, ki ga je iz posebne prijaznosti odstopil na nadarbinskem svetu g. dekan. Najimpozantnejša točka sporeda je bil sprevod cele družine (120 po številu), ki se je pomikal s kolodvora skozi trg v farno cerkev k šmarnicam. Pri telovadbi pa je nastopilo 20 članov pri prostih vajah, 24 nižjega, 20 višjega naraščaja, 16 članic, 12 mladenk in 20 gojenk. Nadalje smo se udeležili okrožne prireditve v Gor. Logatcu, ekspoziturne v Kamniku, propagandne na Rakeku in srenjske na Stari Vrhniki, kjer je odsek v štafetni tekmi dobil drugo mesto in prejel bronastega Orla kot II. častno darilo. Tudi letošnjih tekem J. O. Z. se je udeležil odsek z eno vrsto v nižjem oddelku in dosegel 86,25%. — V prihodnjem letu nas bode zapustilo 5 članov, ki odidejo k vojakom. Te bo odsek štel še vedno za svoje in jim bo z rednim dopisovanjem posvečal svojo skrb. — V prihodnjem poslovnem letu se pa zopet oglasimo. — Bog živi!

Za šalo in zares.

Uganke naših Orlov.

Urednik: Peter Butkovič-Domen,
Zgonik, p. Prosek (Italija.)

1. Skrivalica.

(Miroljub, Kočevje.)

Ro šgn ho fjtřt djophlm pth, ic ite atëg hm
kembos ahth?

Ključ: kjler = del ključavnice,
leodët = pecivo,
šoangbmht = vrsta lesa.

2. Spomenik.

(Nace Cuderman, Tupaliče.)

1. geometrična oblika, 2. riba, 3. strupena rastlina, 4. kraj na Primorskem, moško krstno ime, 5. ime tužne dežele, 6. delavka, 7. bolezen, 8. čas počitka, 9. očesna bolezen, 10. otok v Sredozemskem morju, 11. drob, 12. Gospodov dan, 13. zvezda,

	a	a	a	a	a					
	a	a	a	a	b	c	c			
	c	č	č	d	d	e	e	e	e	
e	e	e	e	e	e	e	e	e	g	g
	h	i	i	i	i	i	i	i	j	
	j	j	j	k	k	k	k			
	k	k	l	l	l					
	l	m	m	n	n					
	n	n	o	o	o	o				
	p	p	p	p	r					
	r	r	r	r	r					
	r	r	s	s	s	t	t			
	t	t	u	u	v	v	v	v	z	

Prav sestavljene besede povedo v srednji vrsti od zgoraj navzdol priimek in ime znanega moža, v četrti vrsti od leve proti desni pa kraj, njegov psevdonim in v peti vrsti deželo, kjer prebiva.

3. Premikalnica.

(Miroljub, Kočevje.)

Zakonska dvojica ima otroke, ki jim je ime: Joško, Tatjana, Demeter, Adollina, Al-

bina in Ignacij. Če razvrstiš ta imena pravilno drugo pod drugo, dobiš v dveh zaporednih navpičnih vrstah tudi očetovo in materino ime.

4. Ogenj.

(S. O., Sele.)

Rešitev ugank je poslati v zaprtem pismu do 5. novembra na uredništvo »Mladosti«, Ljubljana, Ljudski dom. Dva izžrebana rešilca vseh ugank dobita po en izvod 9. zvezka orlovske knjižnice: Tajnik.

Rešitev ugank v 9. številki.

1. Številnica: 1905. — 2. Paznica: Zadnja na grmadi. Spisal Fr. Jaklič. — 3. Posetnica: Zidarski mojster. — 4. Muhe: Muha ne da kruha. Pr.

Vse uganke so prav rešili: Henrik Čamernik, Poljane; Stanko Jeglič, Ljubljana; Franc Modrinjak, Maribor; Edmund Kmecl, Maribor; Stanko Štrukelj, Št. Vid; Peter Gaspari, Št. Vid; Josip Milič, Št. Vid; Nace Cuderman, Tupaliče; Ludovik Kotnik, Dobrije; Ivan Bizjak, Preddvor; Polde Prevovnik, Prevalje; Martin Gorogranc, Trbovlje; Jože Bahor, Hrast; Joško Kessler, Ljubljana; Peter Kusterle, Prevalje; Gabriel Kržič, Ljubljana; Milan Štok, Ljubljana; Boris Hrovatin, Ljubljana in Jožef Kastrun, Preddvor.

Izžreban je bil: Stanko Jeglič, Ljubljana.

Vsebina 10. štev. Prosveti in omiki: Dr. Basaj: Pogled nazaj. — Dr. I. Pregelj: Lilija mogota. X. Kaj se je sanjalo gostji Mici. — A. Boštele: S pesmijo Te bom slavil. — V. Kocijančič: Dnevno telesno vežbanje. — Otokar J.: Zgled socialnega čustvovanja. — J. Filipič: Beri in premisli! — Serajnikov M.: Ponesrečeni sport. — Otokar J.: Kako naj se flegmatik vzgaja? — F. Pengov: Pod tropičnim solncem. — Škender: Nove orglice. — I. Sušnik: Pogled na zvezdnato nebo. — V. Kocijančič: Naše zdravje. — T o in o n o: Telovadna in sportna poročila. — Drobtine in še kaj. — Nove knjige. — Iz kraja v kraj. — Za šalo in zares.

Za Jugosl. tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. — Izdaj. in urednik J. Jagodie v Ljubljani.

Pletilni stroji

Veliko kupcev obžaluje neprevidni nakup pletilnih strojev od nezanesljivih oseb ali tvrdk. Ako hočete imeti res zanesljiv in najmodernejši stroj, in če treba tudi pouk, se obrnite na samozastopstvo

Fran Kos v LJUBLJANI, Židovska ulica 5 ki nudi le prvovrstne pletilne stroje obče priznanih najboljših in najstarejših tovarn, z jamstvom za stroj in vsakršno popravilo po najnižjih tovarniških cenah.

Gične ilustracije in jasni klišeji

dajo reklamni šele pravo lice!

Jugoslovanska tiskarna
Ljubljana, Koptarjeva ulica 6

Klišarna - Litografija - Kameno-
in offset-tisk - Rotacija - Stereotipija - Knjigo- in umetniški tisk

TEODOR KORN

Ljubljana, Poljanska cesta 8
se priporoča cenjenemu občinstvu
za izvrševanje vsakovrstnih

kleparskih in vodovodnih instalacijskih del ter za pokrivanje streh.

Vsa stavbna in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračuni brezplačno in poštne prosto. Popravila točno in po najnižji ceni.

Podružnica v TRSTU, Via Miramare 65,
ki jo vodi poslovodja g. Franjo Jenko.

Naša domača Kolinska cikorija

je izborna in izdatna.

Zelo priporočamo!

Salda-konti, štrance,
blagajniške knjige,
= amerik. žurnale =
odjemalne knjižice

itd. — nudi p. n. trgovinam po izredno ugodnih cenah

knjigoveznica K. T. D.
v Ljubljani, Kopit. 6/II.

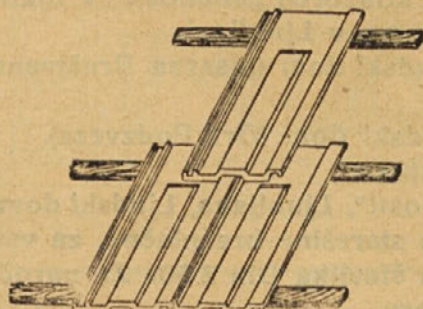
Stavbno podjetje **IVAN OGRIN**
LJUBLJANA, Gruberjevo nabrežje št. 8
(telefon 426)

se priporoča za vsa stavbna dela ter nudi po zelo nizkih cenah vseh vrst

♦♦♦♦♦♦♦♦ **opeko** ♦♦♦♦♦♦♦♦
(strešno, zarezano in navadno opeko,
bobrovec, žlebnike, opeko za tlak)
in cementne cevi.

Lastna opekarna na Črnučah.
Zaloga tudi v Ljubljani.

Najcenejše strešno kritje!

Združene opekarne a. d.
v Ljubljani, Miklošičeva c. 13
(prej Vidic - Knez, tovarne na Viču in Brdu)

nudijo v poljubni množini, takoj dobavno, najboljše, preizkušene modele strešnikov z eno ali dvema zarezama, kakor tudi bobrovec (biber) in

== **zidno opeko** ==

Na željo se pošljeta takoj popis in ponudba.

Orel, naročaj vse društvene in odsekovne potrebščine pri lastni zadrugi! Ne podpiraj nasprotnikov! Zato kupuj le pri Društveni nabavni zadrugi! Svoji k svojim!

Pravo Schichtovo milo z znamko „Jelen“

Je že 60 let znano kot najboljša in najizdatnejša od vseh vrst pralnega mila. —

Pravo samo z imenom „Schicht“ in znamko:

„Jelen“

Zahtevajte cenik! Zahtevajte cenik!

Društvena nabavna zadruga

v Ljubljani (Ljudski dom)

ima v zalogi:

**vse potrebščine za kroj,
telovadne obleke, telov. čevlje,
poslovne tiskovine in
knjige za odseke.**

Tiskovine za ČEBELICO. Zaloga knjig „Orlovske knjižnice“. — Zaloga vseh potrebščin za šminkanje igralcev.

Sprejema vloge v **Centralno Čebelico** in jih obrestuje po 6%.

Kupujte pri lastnem podjetju!

MLADOST

glasilo Orlovske Podzveze v Ljubljani, izhaja 17. v mesecu. — Urejuje Jože Jagodic, Ljubljana. — List izdaja konzorcij „Mladosti“ v Ljubljani. — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Upravišтво je v Ljubljani, Ljudski dom (pisarna Društvene nabavne zadruge).

Uredništvo je v Ljubljani, Ljudski dom (Orl. Podzveza).

Odgovorni urednik: Franc Zabret.

Naroča se: Upravišтво „Mladosti“, Ljubljana, Ljudski dom.

Naročnina: Za redne člane in starešine brezplačno, za vse druge Din 30.— letno; posamezna številka Din 2.50. Za naročnike izven Jugoslavije po dogovoru.